

JAARRAPPORT 2013 - AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS

JAARRAPPORT

Agentschap voor Natuur en Bos - 2013

EEN TERUGBLIK

Agentschap voor Natuur en Bos (ANB)
Koning Albert II-laan 20 bus 22 | 1000 Brussel
Tel +32 2 553 81 02 | Fax +32 2 553 81 05
anb@vlaanderen.be

Agentschap voor
Natuur en Bos

Het Agentschap voor Natuur en Bos

Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) is een agentschap van de Vlaamse overheid. Het is onze taak om elke dag te werken aan het behoud, de bescherming en de ontwikkeling van natuurgebieden, bossen en parken.

Samen met partners een groter draagvlak creëren voor natuur

En om die taak te vervullen werken we samen met veel verschillende partners. Zo willen we een groter draagvlak creëren voor natuur. Onze deur staat open voor iedereen: van een grote multinational die bomen wil planten tot een lokale jeugdbeweging die in een stukje natuur wil kamperen.

Het Agentschap voor Natuur en Bos is ook de grootste terreinbeheerder in Vlaanderen. We beheren 79.000 hectare bossen, natuurgebieden en domeinen, waarvan 39.000 ha in eigendom is van de Vlaamse Overheid. "Het Agentschap voor Natuur en Bos staat met zijn twee 'botten' op het terrein. Die terreinkennis en ervaring vormen belangrijke pijlers om het beleid te helpen voorbereiden."

Ons doel: meer en betere natuur

De missie van het Agentschap voor Natuur en Bos is: 'Meer natuur en betere natuur waar we samen voor zorgen'. Die missie hebben we vertaald naar drie thema's waar wij op werken:

1. **Biodiversiteit in Vlaanderen.** Bij dit thema werken we aan het behalen van de Vlaamse natuurdoelen voor Europees beschermde soorten, bescherming van soorten, controleren van overlast door soorten, uitbreiding oppervlakte natuur.
2. **Beleefbaarheid en toegankelijkheid, valorisatie, duurzaam gebruik.** In dit luik werken we aan de beleving van de natuur en maken we de waarde van de natuur zichtbaar voor zoveel mogelijk mensen.
3. **Groen in en aan de rand van de Stad.** Met dit thema stimuleren we natuur voor iedereen en natuur in de buurt van iedereen.

Een sterke inhoudelijke werking heeft bovendien een goede ondersteuning nodig van het beleid. Daarom werken we ook mee aan wetgevende kaders, handhaving, ruimtelijke planning, communicatie en wetenschappelijke onderbouwing als kritische voorwaarden voor een efficiënt en effectief natuurbeleid.

Ook in de werking van het agentschap zelf streven we naar **efficiëntie, effectiviteit, klantgerichtheid en integriteit.**

INHOUD

Het Agentschap voor Natuur en Bos	1	4. Kritische voorwaarden voor een efficiënt en effectief natuurbeleid	69
1. Biodiversiteit in Vlaanderen	7	4.1. ANB werkt mee aan het Europees Beleid	71
1.1. In actie voor het behalen van de Vlaamse natuurdoelen voor Europees beschermde natuur	9	4.2. Door het bos de bomen zien: ANB stemt de verschillende regels op elkaar af	74
1.2. Het Zwin – Topnatuur om te beleven	12	4.3. Verhogen van respect voor natuur, bos en groen door handhaving	77
1.3. Elk jaar meer goed beheerde natuur	13	4.4. Meewerken aan het indelen van de ruimte	79
1.4. Werken aan meer biodiversiteit	15	4.5. Integraal waterbeleid om ecologie te stimuleren	81
1.5. Samenwerken voor een beter natuurbeheer in privégebieden	18	Communicatie om het draagvlak te versterken	82
1.6. Samenwerken voor meer biodiversiteit	19	4.6. Het beleid wetenschappelijk onderbouwen	85
1.7. 205 hectare extra natuurgebied in Gentse Kanaalzone	25	5. Efficiënte, effectieve, klantgerichte en integere werking	87
1.8. Herstel van het ecosysteem door de verdieping en verbreding van de Leie	26	5.1. Naar een beter gebruik van de informatie-technologie	89
1.9. Het Sigmaphan bevordert de natuurontwikkeling en veiligheid	27	5.2. Werken aan een vlottere logistiek	91
1.10. Haven van Antwerpen, belangrijk voor de economie én voor de natuur	31	5.3. Voortrekker voor een beter financieel management	93
2. Beleefbaarheid, toegankelijkheid, valorisatie en duurzaam gebruik	35	5.4. Talenten ontwikkelen in een waarden gedreven organisatie	95
2.1. Kwalitatief onthaal voor bezoekers	37	5.5. Processen voortdurend verbeteren	99
2.2. Bosland: natuur inzetten bij streekontwikkeling	39	6. Het agentschap in cijfers	101
2.3. Toekomstgericht Park- en Groenbeheer voor Alden Biesen	43	7. Financieel verslag	107
2.4. Harmonie stimuleren tussen toerisme en natuur in Nationaal Park Hoge Kempen	44	Kredieten	107
2.5. Te koop: duurzaam hout uit ANB-domeinen	47	Ontvangsten	108
2.6. Ecosysteemdiensten: iedereen wint bij de natuur	48	Uitgaven	109
2.7. Optimaliseren van de voordelen van natuurgebieden	49		
3. Groen in en aan de rand van stad	53		
3.1. Groen in de Stad... winst verzekerd!	55		
3.2. Multifunctionele groenpool Gent	59		
3.3. De parels van de Vlaamse rand rond Brussel opwaarderen	63		
3.4. Meerjarenplan voor stadsbossen	65		

1. BIODIVERSITEIT IN VLAANDEREN

1.1. In actie voor het behalen van de Vlaamse natuurdoelen voor Europees beschermde natuur

Om de Europese natuur te beschermen werden door Europa twee richtlijnen opgemaakt: de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Deze richtlijnen zijn de basis voor de afbakening van een Europees netwerk van natuurgebieden, het Natura-2000 netwerk.

Ook in Vlaanderen werden natuurgebieden afgebakend die deel uitmaken van het Natura-2000 netwerk, de Speciale Beschermingszones of SBZ, met een totale oppervlakte van 166.322 ha (12,3 % van het grondgebied van Vlaanderen). Voor elke soort en habitat van Europees belang werden doelstellingen bepaald voor hun instandhouding op Vlaams niveau. Dat zijn de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen (G-IHD). Daarnaast werden voor elke SBZ specifieke doelen (S-IHD) voor het gebied bepaald.

Wetenschappelijke onderbouwing, communicatie en overleg

En voor dat Vlaamse luik komt het Agentschap voor Natuur en Bos in actie. Belangrijke aspecten van ons werk zijn de wetenschappelijke onderbouwing, de communicatie en het overleg met alle betrokken partijen.

Het resultaat van de genomen maatregelen meten we aan de hand van monitoring van soorten, habitats en het beheer van natuurdomeinen. Ook stellen we samen met het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) de monitoringplannen op. Hierbij houden we steeds de financiële haalbaarheid in het achterhoofd.

Resultaten

Besluitvorming

- Omzetting S-IHD in besluiten en 2de keer principiële goedkeuring door de Vlaamse regering van de besluiten
- Afwerking van de S-IHD rapporten voor 3 SBZ-V(ogel)
- Omzetting van de politieke afspraken in het natuurdecreet en het ontwerp van het Instandhoudingsbesluit
- De basis werd gelegd voor een Natura 2000 Programma, waarin de Vlaamse regering de verantwoordelijkheden, middelen en instrumenten voor de implementatie zal toewijzen

Actieve implementatie

- Vormgeving van het overlegproces voor de implementatie van de natuurdoelen
- Oprichting van een Vlaams Implementatie team met een coördinator en een Provinciaal Implementatie team voor de implementatie van de doelen
- Uitwerking format van een Managementplan voor elk SBZ
- Opbouw van een opvolgingsdatabank

Passieve implementatie

- Afwerking praktische wegwijzer voor de passende beoordeling
- Oplossing knelpunten over de grens- en streefwaarden
- Uitzetting van een traject om tot volledige sets te komen voor alle belangrijke effectgroepen.

Budget

- Verdere uitwerking concept sterkste schouders en bijhorende financiële implicaties
- Afstemming van PDPO III (Vlaams Programmadocument voor Plattelandsontwikkeling) op de realisatie van de natuurdoelen
- Afronding studie rond de baten van Natura-2000 gebieden

Samenwerking met doelgroepen

- Driemaandelijks meting 'vertrouwen in het proces' bij de doelgroepen
- Open overleg met de doelgroepen over Geïntegreerd Beheer van de Natuur (GBN)
- Organisatie open oproep voor Quick-win projecten voor privé-eigenaars en vzw's met goedkeuring van 14 projecten

Monitoring Natura 2000 – soorten

- Opstelling van blauwdrukken voor alle soorten die gemonitord zullen worden a.d.h.v. een gestructureerd meetnet
- Haalbaarheidscheck van de blauwdrukken bij de vrijwilligersorganisaties
- Uitvoering analyse opmaak invoerportaal voor de gegevens van de soortenmonitoring door vrijwilligers

Monitoring Natura 2000 – habitats

- Test veldprotocol voor monitoring habitatkwaliteit in graslanden en heide door de terreinploegen van de bosinventarisatie onder leiding van het INBO
- Bijwerking van het veldprotocol als voorbereiding van de operationalisering
- Opmaak van een karteersleutel voor de valleibossen en -graslanden als voorbereiding voor de opstart van meetnetten
- Opstelling en test van het veldprotocol/karteersleutel voor de kartering van heide

Monitoring beheer

- De handleiding beheermonitoring werd uitgetest a.d.h.v. drie bestaande beheerplannen onder begeleiding van vertegenwoordigers van de natuurverenigingen, de bosgroepen, terreinbeheerders ANB en opstellers van beheerplannen
- Opmaak van de 'soortenmandjes' door het INBO. Dit zijn soorten waaruit kan gekozen worden bij de opmaak van een monitoringplan i.f.v. een beheerplan. Het gaat zowel om indicatorsoorten voor bepaalde processen als om doelsoorten voor vegetatietypen.
- Opstart overleg met inverte en INBO over een informatieve website voor het opstellen van monitoringplannen
- Toelichting van het concept beheermonitoring op verschillende fora

1.2. Het Zwin – Topnatuur om te beleven

In 2006 werd het Agentschap voor Natuur en Bos eigenaar van het natuurgebied 'de Zwinvlakte'. Dit gebied noemde vroeger het Gewestelijk Natuurdomein 'Het Zwin'. Tegelijk werd de provincie West-Vlaanderen eigenaar van het zogenaamde 'Vogelpark'. Dat heette vroeger het Provinciaal Natuurpark 'Het Zwin'. Het agentschap en de provincie werken nu samen aan de uitbouw van het nieuwe bezoekerscentrum.

De missie van het Natuurcentrum Zwin is om aan het brede publiek en diverse doelgroepen een eco-toeristische attractie met educatief karakter aan te bieden. Daaraan koppelen we ook een nieuwe toeristische onthaalfunctie voor recreatief bezoek van de Zwinstreek.

Toonaangevend project van duurzaamheid

Dit gaan we samen met de provincie realiseren door de verdere natuurontwikkeling van het gebied en een hedendaagse natuureducatieve ontsluiting ervan. Dit project wil toonaangevend zijn op vlak van duurzaamheid, uit respect voor de unieke en hoog beschermde natuurwaarden van het gebied. Tegelijkertijd wil dit project ook een voorbeeldfunctie zijn in de samenleving.

Resultaten

Zwin Natuurcentrum

- De bouwvergunning met de Milieueffectrapport (MER)-screening en passende beoordeling werd afgeleverd
- Aanleg buiteninrichting aangelegd en start van de bouw van het eigenlijke bezoekerscentrum

Life+ ZTAR-project (Zwin Tidal Area Restoration)

- Uitvoering van twee grote acties: herstel van een 10-tal hectare schoren herstel van de oorspronkelijke vogeleilanden
- Ook werd een nieuw filmpje gemaakt om het nieuws over het natuurherstel in het Zwin te verspreiden, zie www.lifenatuurztar.be

Interreg-project REECZ

- Het eerste echte Groene Halte+ wandelparcours in Vlaanderen werd gerealiseerd in samenwerking met TreinTramBus, Agentschap voor Natuur en Bos, Westtoer en Blindenzorg Licht en Liefde in het Vlaams Natuurreservaat 'De Zwinduinen en -polders'

Uitbreiding Zwin

- Het Gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) werd definitief goedgekeurd. Het onteigeningsbesluit werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering
- Het bestek voor de effectieve uitbreiding waarbij afdeling Kust van het Agentschap voor Maritieme Dienstverlening en Kust aanbestedende overheid is met als partners het Agentschap voor Natuur en Bos en provincie Zeeland is in zijn eindfase

1.3. Elk jaar meer goed beheerde natuur

Het agentschap wil kwaliteitsvolle natuur realiseren. Hiervoor wordt de grootte van het gebied (areaal) dat onder effectief natuurbeheer staat elk jaar uitgebreid met 3.000 hectare.

Resultaten

Uitbreiding van het areaal aan natuurgebied

In 2013 werd het areaal onder effectief natuurbeheer uitgebreid met 2.949 ha. In totaal hebben we nu een oppervlakte van 70.400 ha natuurgebied onder beheer. Daarmee hebben we nu al de vooropgestelde doelstelling van 70.000 ha tegen 2015 bereikt.

Plannen en opvolgen van beheerwerken (POBW)

In 2011 werd gestart met het registreren van beheerwerken op een gestandaardiseerde manier via de databank POBW. In 2013 konden we daarom voor de eerste keer twee jaren met elkaar vergelijken. We stelden vast dat beide jaren grotendeels identiek waren. Het grootste deel van de tijd van de ANB-arbeiders gaat naar werken in verband met de recreatieve functie van ANB-domeinen, aanplantingen en maaiwerken.

Erkenning van natuurreservaten

In 2013 werd de doelstelling voor nieuwe erkenningen van natuurreservaten opgetrokken naar 1.200 ha. Uiteindelijk stond de teller eind 2013 op 1.206 hectare bijkomend erkend natuurreservaat. Dankzij deze uitbreiding is er eind 2013 in Vlaanderen een oppervlakte van 16.318 ha erkend als natuurreservaat.

1.4. Werken aan meer biodiversiteit

Behouden van wilde planten en dieren

Vlaanderen moet de biologische diversiteit behouden en wilde planten en dieren in hun natuurlijk leefmilieu handhaven. Dat is vastgelegd in Europese richtlijnen en internationale verdragen. Ook Vlaanderen dient maatregelen te nemen om:

- De biodiversiteit te garanderen.
- De gunstige staat van instandhouding van levensvatbare populaties van soorten te verzekeren.
- Het herstel van bedreigde soorten te bevorderen.
- De wetgeving en/of andere regelgeving te ontwikkelen of te handhaven die nodig is voor de bescherming van bedreigde soorten en populaties.

Overlast helpen beperken

Meer soorten en grotere populaties van soorten brengen in bepaalde situaties ook overlast met zich mee. Overlastsoorten kunnen inheemse soorten zijn, waarbij vooral sprake is van maatschappelijke overlast door de soort (bv. meeuw, everzwijn, gans) of uitheemse soorten ('invasieve exoten') die zowel een negatieve invloed kunnen hebben op inheemse natuur als op de maatschappij.

Resultaten

Soortenbescherming

- Opmaak van de rapporten voor de opmaak van soortenbeschermingsprogramma's voor kleine modderkruiper-rivierdonderpad-beekprik, grauwe kiekendief en kwartelkoning in uitvoering van de prioriteringslijst
- Oplevering van de ontwerpprogramma's voor de soorten in de Antwerpse haven, voor de heivlinder, de bruine eikenpage en de bever
- Verderzetting van de uitvoering van de beschermingsmaatregelen of acties voor de hamster, bruine vuurvlinder, knoflookpad, das, vuursalamander en adder
- Indiening LIFE+-project voor het herstel van de Vlaamse hamsterpopulatie samen met de buurlanden
- Ondersteuning nacht van de vleermuis
- Het meldpunt vleermuizen ontving in 2013 opnieuw een 100-tal oproepen van burgers met vleermuizen in huis. Daarnaast blijkt ook het aantal oproepen in verband met steenmarters te stijgen wat een aandachtspunt wordt voor 2014
- Uitwerking visie voor Vlaamse soorten van hoogste prioriteit
- Voorstelling van programma om de leefgebieden van de Vlaamse soorten van hoogste prioriteit in beeld te brengen

Autochtone bomen en struiken

- ANB beschikt over 80 zaadboomgaarden
- Het herkomstonderzoek waarbij nagegaan wordt of nog voor alle soorten met alle verschillende herkomstgebieden moet gewerkt worden, werd verder opgevolgd
- In 2013 werd tevens het proces Beheren van autochtone bomen en struiken onder kritisch de loep genomen. Verschillende verbetervoorstellen werden geformuleerd. Deze zullen in 2014 ter goedkeuring worden voorgelegd aan het managementcomité

Soortenschade

- De voorgestelde aanpassingen aan het Soortenschadebesluit en de jachtregelgeving in functie van een betere dienstverlening werden een eerste maal principieel goedgekeurd door de Vlaamse regering
- Uitwerking van een Code goede praktijk ter preventie van soortenschade
- Ontwikkeling handboek schadepreventie met bijhorende folders ontwikkeld
- Voorbereiding communicatiecampagne met als titel 'de natuur als goede buur'
- Lancering e-loket fauna en flora (www.natuurenbos.be/eloket)
- Opmaak geïntegreerd verslag 2012-2013

Invasieve exoten

- een visie en meerjarenprogramma 2013-2016 werd opgesteld
- Het waarschuwingssysteem voor invasieve exoten bewees zijn nut: voor rosse stekelstaart en Pallas eekhoorn werd na waarneming gereageerd met snel ingrijpen
- Het beheervademecum invasieve uitheemse planten werd opgemaakt
- Twee Europese projecten (Invexo en AlterIAS) liepen af en afspraken werden gemaakt over hoe de geboekte successen verder te verzilveren

Ziekten bij in het wild levende dieren

- De procedure voor bekrachtiging van het ontwerp van een decretale basis voor de problematiek van ziekten bij in het wild levende dieren werd verdergezet
- Om tegemoet te komen aan enkele belangrijke Europese verplichtingen organiseerde het ANB in 2013 volgende surveillances: Brucellose, de ziekte van Aujeszky, Klassieke Varkenspest en Tick Borne Encephalitis bij in het wild levende everzwijnen, Echinococcus multilocularis bij de vos
- Verderzetting samenwerking met de federale overheid verdergezet in het kader van een passieve monitoring voor Aviaire Influenza bij in het wild levende vogels

1.5. Samenwerken voor een beter natuurbeheer in privégebieden

Het Natura2000-netwerk gaat vooral over gronden die in privébezit zijn. Om de doelen van Natura2000 te bereiken is dan ook een goede samenwerking met deze private landeigenaars belangrijk. En dat streeft Agentschap voor Natuur en Bos na.

Herstel habitats in het Vijvergebied Midden-Limburg (LIFE-project 'Triple E')

ELO is de European Landowners Organisation. Dankzij financiële ondersteuning uit het Life+ fonds neemt deze organisatie het initiatief voor een project in het Vijvergebied Midden-Limburg. Dit project heeft als doel het plaatselijk herstel en ontwikkeling van habitats en soorten en de uitwerking van een duurzaam natuurbeheer door private landeigenaars.

Gezien de huidige situatie van het gebied met zowel een groot aantal privé-eigendommen als bezoekers en voortdurende economische activiteiten zoals toerisme, viskwekerij, bosbouw, en kleinschalige landbouw, is het belangrijk om de synergie tussen ecologische, economische en educatieve aspecten (= 'Triple E') te behouden en/of tot stand te brengen.

Deze 'Triple E' werden vertaald in vier doelstellingen:

1. Herstel en ontwikkeling van bedreigde natuurdoelen in de Natura2000-gebieden in nauwe samenwerking met de private landeigenaars.
2. Garantie van behoud en ontwikkeling van de natuurdoelen op lange termijn door het creëren van een duurzame synergie tussen natuurbeheer en de landelijke socio-economische activiteiten in deze gebieden en door de uitwerking van een geïntegreerd beheerplan dat wordt ondersteund en uitgevoerd door alle lokale actoren.
3. Dit project als voorbeeldproject te kunnen aanreiken aan andere private landeigenaars in andere Natura2000-gebieden in Europa.
4. Het Agentschap voor Natuur en Bos ontvangt een LIFE-cofinanciering voor deze geplande investeringen en studies.

Resultaten

- Uitvoering 2de fase van de inrichtingswerken in gebied Wijvenheide. Wijvenheide is het kerngebied van het Vijvergebied Midden Limburg, met de grootste concentratie aan open water. Ruim 100 ha werd ingericht voor de roerdomp en de zeldzame overkruidvegetatie

1.6. Samenwerken voor meer biodiversiteit

Het agentschap zet bij de realisatie van de ambities van de Vlaamse Overheid op vlak van biodiversiteit maximaal in op samenwerking met partners. Daarbij is ook de samenwerking met andere entiteiten van de Vlaamse overheid van groot belang.

Resultaten

Versterken adviesfunctie en ondersteuning responsabiliseren andere entiteiten

- Ontwikkeling van een advieskader voor het plaatsen en uitbaten van grote windturbines. Samen met INBO werden beoordelings- en significantiekader uitgewerkt.
- Het ANB werkte aan het integreren van voorzorgsprincipes die focussen op gericht ingrijpen, eerder dan op een totaal verbod op xploitatie

Vereenvoudiging regeling kapmachtigingen

Een ontwerp van Besluit van de Vlaamse Regering is op technisch vlak afgewerkt. Met dit voorstel zullen heel wat kappingen worden vrijgesteld van aanvragen van een kapmachtiging. Dit betekent een aanzienlijke vereenvoudiging.

Opvolging en ontsluiting bosbeheerplannen en toegankelijkheidsregelingen

De ASBET-databank is na een testfase voorbereid voor het inladen van al goedgekeurde plannen voor beheer en toegankelijkheidsregelingen. De databank moet de opvolging van beheerplannen en toegankelijkheidsregelingen sterk vereenvoudigen en het genereren van statistische gegevens versnellen.

Zonevreemde bossen

- Opmaak van een actieplan voor waardevolle bossen
- Voorbereiding van het implementatietraject voor minder waardevolle bossen in samenwerking met de provinciebesturen in de vorm van een ontwerpbeslissingsboom

Passende beoordeling – opzetten gecentraliseerde werking

- Ontwerp van het besluitvormingsproces rond de passende beoordeling met een formeel en informeel adviseringstraject
- Verdere ontwikkeling en afwerking van het online instrument voortoets en de implementatie van de praktische wegwijzers 'passende beoordeling' voor de meest voorkomende effectgroepen
- Versterken van netwerking en kennisdelen met belangrijke rol voor de aanspreekpunten 'passende beoordeling'

Passende beoordeling - Deelproject Voortoets

- De implementatie van de verschillende modules in de online applicatie voortoets is voortgezet. Module inleiding en projectafbakening, vragenlijst voor het inschatten van de effecten en gevoeligheid zijn ingebouwd

- Voorstelling van de online applicatie voortoets aan de betrokken doelgroepen en aan de afdeling Milieuvergunningen en coördinatoren bij de provinciale milieuvergunningscommissie
- Vanuit de milieu-infostuurgroep is de voortoetstechnologie gebruikt voor het in productie nemen van een tool voor het genereren en beheren van vragenlijsten en enquêtes. Zo draagt het ANB ook op andere werkvelden bij aan innovatie binnen de Vlaamse overheid

Passende beoordeling – deelproject ‘Praktische wegwijzers’

- We hebben in samenwerking met de doelgroepen verder gewerkt aan de uitwerking van de praktische wegwijzers per effectgroep: ‘verzoeting en verzilting’, ‘eutrofiëring’ en ‘verzuring bodem’, ‘verontreiniging bodem’, ‘verontreiniging water’ en ‘verontreiniging en verzuring lucht’
- Bepaling prioriteiten rond het invullen van bepaalde hiaten en nog uit te voeren onderzoek en te ontwikkelen ondersteunende instrumenten

Subsidies Bosdecreet

- Opmaak van vereenvoudigingsvoorstellen voor de bijstelling van de subsidiesystemen uit het Bosdecreet in samenwerking met de bosgroepcoördinatoren
- Afstemming van de subsidies Bosdecreet met de nieuwe spelregels op het gebied van uitvoering van het Europees PlattelandsOntwikkelingsbeleid
- Het proces rond de subsidies werd herbekeken met een aanzienlijke versnelling in de behandeling en doorlooptijd van de subsidiedossiers als gevolg

Natuurinrichting

Het instrument natuurinrichting wordt door de Vlaamse Landmaatschappij in aansturing van het ANB ingezet met het oog op behoud, herstel, beheer en ontwikkeling van natuur en focust op de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen.

- Overleg met de lokale partners (gemeenten, provincies, natuurverenigingen, particuliere belanghebbenden...) in de natuurinrichtingscomités en natuurinrichtingscommissies en bij de voorbereiding van enkele nieuwe projecten
- Uitvoering van enkele lopende natuurinrichtingsprojecten: Zwarte beek, Turnhouts Vennengebied West, de Blankaart, Biscopveld en Latemse Meersen
- Uitvoering van onderzoek naar de haalbaarheid voor een aantal nieuwe natuurinrichtingsprojecten
- Drie projecten werden voorgelegd voor instelling: Fondatie-Heernisse, Schuddebeurze en Berlarebroek-Donkmeer
- Afronding van het onderzoek naar de haalbaarheid van volgende projecten: Vijvercomplex Hasselt-Genk, Vrieselhof, Liereman

Bosgroepen

- Ondersteuning van de bosgroepen voor 2.924.908 euro voor basis-, beheer-, vormings- en projectsubsidies
- Opvolging van de bosgroepen via overleg met de coördinatoren en de koepel, via de aanspreekpunten van het agentschap, via vertegenwoordiging in de Raad van Bestuur van alle bosgroepen en via jaarlijkse beoordeling van de activiteitenverslagen van de bosgroepen

- Meerwaarde van bosgroepen werd bevestigd in de studie 'Beleidsevaluatie instrument bosgroepen'
- Behandeling erkenning van 5 bosgroepen: Houtland, Oost-Vlaanderen Noord, Noord-Hageland, West-Limburg en Noordoost-Limburg
- Financiële ondersteuning van de koepel

Regionale Landschappen

- Vanuit het Agentschap voor Natuur en Bos kregen de regionale landschappen in 2013 opnieuw een basissubsidie. Het totaal bedrag bedroeg 1.870.000 euro. Tevens werd de jaarwerking 2012 geëvalueerd waarbij ditmaal gefocust werd op de bijdrage van het regionaal landschap aan de drie Vlaamse beleidsdoelstellingen (IHD's, toegankelijkheid en recreatieve beleving, groen in de stad)
- Er werden drie regionale landschappen (Rivierenland, Zuid-Hageland en Kleine en Grote Nete) erkend door de minister
- De gemeenten Duffel en Schelle werden opgenomen in het werkingsgebied van Regionaal Landschap Rivierenland
- Ondertekening van een overeenkomst tussen ANB en de provincies voor de periode 2014-2016 voor financiële ondersteuning van de overdracht van de bosgroepen en regionale landschappen aan de provincies in het kader van doorbraak 64 van het witboek interne staatshervorming

Overdracht bosgroepen en regionale landschappen

Ondertekening van een overeenkomst tussen ANB en de provincies voor financiële ondersteuning van de overdracht van de bosgroepen en regionale landschappen aan de provincies in het kader van doorbraak 64 van het witboek interne staatshervorming

Projectoproep 'aankoop te bebossen gronden'

- Lancering projectoproep voor provinciebesturen en lokale overheden voor aankoop van te bebossen gronden met middelen uit het bossencompensatiefonds
- Van de 16 ingediende projecten werden de 5 best gequoteerde (samen 10,91ha) door de minister goedgekeurd
- Uitvoering peiling bij lokale besturen rond het indienen van een aanvraag in het kader van de projectoproep, waarbij aangegeven werd dat het huidige aanbod aan geschikte gronden en de noodzakelijke financiële inbreng van de gemeenten knelpunten zijn

Thema Natuur in de Samenwerkingsovereenkomst (Milieuconvenant 2014-2019)

- Participatie in de werkgroepen van andere beleidsprioriteiten rond de doelstellingen:
 - beheersing van het risico op overstromingen en wateroverlast, op waterschaarste en droogte
 - beperking van de bodemerosie en de erosiegevoeligheid, erosiebestrijding en water
- Uitbreiding van het instrument 'Quick Win' met een luik lokale overheden als alternatief voor de samenwerkingsovereenkomst

Groenjobs

- Analyse mogelijkheden tot integratie van het stelsel Milieu- en Natuur (MINA) werkers in de regeling voor de Groenjobs

- Uitwerking van een ontwerpBesluit van de Vlaamse Regering in samenwerking met het departement Leefmilieu Natuur en Energie en in overleg met collega's van het beleidsdomein Werk en Sociale Economie

Voorbereiding Vlaams Programmadoocument voor Plattelandsontwikkeling (PDPOIII)

- Evaluatie van de bestaande maatregelen van PDPOII
- Opmaak voorstel nieuwe en vernieuwde maatregelen voor PDPOIII met focus op Natura2000
- Verdrievoudiging van de geraamde financiering vanuit PDPOIII voor het ANB t.o.v. de vorige programmaperiode
- Meer aandacht voor ondersteuning van realisatie van de IHD's in de beschrijving van de maatregelen vanuit andere beheersdiensten (zoals de Vlaamse Landmaatschappij en het Agentschap voor Landbouw en Visserij)

Visserij

- Inwerkingtreding nieuw, vereenvoudigd visserijbesluit. Dit besluit is een uitvoering van de riviervisserijwetgeving van 1 juli 1954 en legt de regels vast waaraan de hengelaar zich moet houden wanneer hij of zij gaat vissen op openbaar water
- Ruime communicatie over het besluit en het nieuwe Reglement Openbare visserij aan elke hengelaar

1.7. 205 hectare extra natuurgebied in Gentse Kanaalzone

In opdracht van de provincie Oost-Vlaanderen werden de natuurwaarden in de Gentse Kanaalzone geïnventariseerd. Er moet 205 ha natuurgebied gerealiseerd te worden om de huidige beleidsrelevante soorten (avifauna) en vegetaties duurzaam in stand te houden.

189 hectare natuurkerngebieden

Van deze 205 ha zijn er 189 ha natuurkerngebieden nodig om de instandhoudingsdoelstellingen te halen en bijkomend 16 ha om tegemoet te komen aan de achteruitgang van de verboden te wijzigen vegetaties.

De studie suggereerde dat deze doelstelling gerealiseerd kon worden in het havengebied en in de Kale- en Moervaartvallei. Deze doelstellingen en locaties werden tevens ingeschreven in het strategisch plan voor de Gentse Kanaalzone. Eind 2008 werd een stuurgroep opgericht onder leiding van Departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW) om de uitvoering gestalte te geven.

Onderzoek naar beste invulling extra natuurgebied

Er werden vier zoekzones aangeduid (oppervlakte ca. 400 ha). De technische mogelijkheden voor de realisatie van de genoemde natuurdoelstellingen werd verder onderzocht en diende als basis voor de uiteindelijke afbakening van de genoemde 205 ha.

Resultaten

Planmilieueffectrapport (planMER)

- In opdracht van MOW werd de ontwerp planMER opgemaakt. De ontwerp planMER is overgemaakt aan de celMER voor advies aan de instanties

AGNAS RUP

- Bilateraal overleg met de lokale overheden. Er is tweemaal overlegd met de verschillende actoren

1.8. Herstel van het ecosysteem door de verdieping en verbreding van de Leie

Het project Seine-Schelde / Rivierherstel Leie gaat over de verdieping en verbreding van de Leie. Het doel is om deze bevaarbaar te maken als onderdeel van een scheepvaartverbinding tussen het Seine- en Scheldebekken. Bovendien willen we zo de Leievallei herinrichten met het oog op het herstel van het dynamische evenwicht van het rivierecosysteem.

Verbeteren van de waterhuishouding

Dit project wordt getrokken door Waterwegen en Zeekanaal NV (W&Z), afdeling Bovenschelde. De regeringsbeslissing van 16 juni 2006 vormt op dit moment de basis voor de verdere plannen. Het project Seine-Schelde West vormt de voortzetting van dit waterwegproject naar de zeehaven Zeebrugge. Belangrijke nevendoelestelling ervan is de verbetering van de waterhuishouding in het projectgebied.

In overleg met initiatiefnemer W&Z en met de Vlaamse Landmaatschappij werd in 2009 een nota voor de Vlaamse Regering voorbereid met een voorstel van beslissing voor de verdere uitvoering van het project Seine-Schelde / Rivierherstel Leie.

W&Z is gestart met een project Milieueffectrapport (project-MER) voor een onderdeel van het Rivierherstel, namelijk de aansluiting van afgesloten meanders op de nieuwe Leie. Het planMER werd afgekeurd begin 2010.

Resultaten

- De landbouweffectenrapporten (LER) fase 1 (Laag-Vlaanderen, Posthoornhoek en Paters Mote) en fase 2 (Bavikhove-Ooigembos en Sint-Baafs-Vijve) werden teruggekoppeld met de begeleidingscommissie en de betrokken landbouwers
- Er werd gestart met de opmaak van het inrichtingsplan voor het deelgebied Laag-Vlaanderen

1.9. Het Sigmapijan bevordert de natuurontwikkeling en veiligheid

Het Sigmapijan kadert binnen de Vlaams-Nederlandse langetermijnvisie of de Ontwikkelingsschets 2010. Naast veiligheid en toegankelijkheid streeft dit plan ernaar om ook de natuurlijkheid van de Westerschelde en Zeeschelde te herstellen.

Natuurontwikkeling langs de Schelde stimuleren

Naast het Sigmapijan zijn er nog projecten als Natuurcompensaties Linkerscheldeoever, Natuurontwikkeling Strategisch Plan Antwerpse Haven en Natuurontwikkeling Kruikeke-Bazel-Rupelmonde waarin het ANB mee de natuurontwikkeling langs de Schelde helpt te verwezenlijken. Het Sigmapijan is een project dat voorrang krijgt binnen het Vlaamse relanceplan. De natuurontwikkeling vereenvoudigt immers de verdere economische ontwikkelingen in de ruime Schelderegio. Daarnaast is het Sigmapijan een speerpuntactie in de realisatie van de natuurdoelen voor Vlaanderen.

Aanzienlijke oppervlakte nieuwe natuur

Het geactualiseerde Sigmapijan en de gerelateerde projecten voorzien in de aanleg van een aanzienlijke oppervlakte nieuwe natuur. De inplanting van deze natuur valt zoveel mogelijk samen met bestaande of nieuw aan te leggen gecontroleerde overstromingsgebieden. Er is echter ook natuurontwikkeling voorzien los van overstromingsgebieden. Het ANB speelt hierin een ondersteunende of trekkende rol.

Resultaten

Opstart projecten

- Afronding alternatievenonderzoek voor de projectclusters Nete en Kleine Nete en opmaak van de inrichtingsvisie voor Varenheuvel-Abroek
- Uiteindelijk is voor de gehele cluster Nete/Kleine Nete een oplossing gevonden voor de conflictsituatie tussen landbouwbelangen en de Sigmadoelstellingen
- Voor de projectgebieden op het grondgebied Bornem, trekker Waterwegen en Zeekanaal NV (W&Z), loopt er overleg met de gemeente en is er een voorkeursvariant geselecteerd. Een oplossing wordt gezocht voor een knelpunt rond hengelsport en weekendverblijven
- Voor het project Dorent (Zemst en Vilvoorde) wordt de inrichtingsvisie opgemaakt en wordt het startoverleg met de gemeenten voorbereid. Afspraken met W&Z, eigenaar van dit gebied, worden geformaliseerd
- Het Life+ project Scalluvia, voor habitatherstel van alluviale bossen en krekens in gecontroleerd overstromingsgebied Kruikeke-Bazel-Ruppelmonde (GOG KBR), is gestart. De looptijd is 4 jaar. Het ANB is trekker, partners zijn W&Z, de gemeente Kruikeke en de lokale natuurvereniging Kruin

Studies

- Opmaak van technische uitvoeringsplannen voor Pikhaken en Hollaken-Hoogdonk 2 is opgestart. De inrichtingsvisie is klaar
- De studie naar het liggingsplan voor laantjes (Kalkense Meersen en Paardenbroek), in functie van het bereiken van een geschikte abiotiek voor de ontwikkeling van botanisch grasland is afgerond en opgeleverd. De topografische opmeting van de Oude Schelde in de Kalkense Meersen is voltooid
- De stedenbouwkundige vergunningsaanvraag voor optimalisatie van de waterhuishouding in de polders van Bazel en Rupelmonde (GOG KBR) is ingediend. Het bestek en de nodige overeenkomsten met W&Z worden voorbereid met het oog op een gezamenlijke overheidsopdracht
- Voor de vallei van de Grote Nete is het bestek voor de inrichtingsstudie van de omgeving oude meander aan Kruiskensberg te Nijlen/Herenthout gepubliceerd en gegund

Verwerving

- Vallei van de Grote Nete: voor het aankoopdossier voor weekendverblijven en visvijvers is de schatting aangevraagd en het dossier in opmaak. De eerste onteigeningsplannen voor Pikhaken in cluster Bovendijle en voor de zone Lodijkbrug-Herenbossen zijn in opmaak
- Durmevallei: in Hagemeersen zijn alle minnelijke verwervingen rond en lopen er twee gerechtelijke onteigeningen. Ook in Weijmeerbroek zijn de minnelijke verwervingen gebeurd. Voor het Bulbierbroek, waar het onteigeningsplan vernietigd werd door de Raad van State, werd een onteigeningsbesluit opgemaakt op basis van de oude onteigeningswetgeving (wetten van 1835 en 1870). Ook voor de resterende percelen in de Hagemeersen en het Weijmeerbroek zijn nieuwe besluiten in opmaak
- In de cluster Kalkense Meersen zet de versnelling die in de loop van 2012 is ingezet, zich verder door. Samen met de door W&Z en door de 'terreinbeherende verenigingen verworven percelen, is nu ongeveer de helft van de cluster afgewerkt
- Voor de clusters Nete/Kleine Nete en de vallei van de Grote Nete lopen de aankopen voor de grondenbank vlot

Omvormingsbeheer

- In de Kalkense Meersen lopen momenteel 70 contracten voor omvorming voor een oppervlakte van meer dan 15 ha
- Het areaal van de omvorming van voormalige (mais-)akkers naar grasland in de Kalkense Meersen bedraagt meer dan 20ha. Er werd ook gestart met 'blokvorming' waarbij het aantal aaneengesloten percelen voor een beheerder-landbouwer gemaximaliseerd wordt. Enkele blokken in de orde van 10ha zijn inmiddels gerealiseerd
- Langs de Durme zijn er met alle landbouwers die in aanmerking kwamen voor het omvormingsbeheer contracten afgesloten (15 lopende contracten)

Beheersoverdracht

Met de terreinbeherende verenigingen zijn de onderhandelingen rond beheersoverdracht van percelen in een gevorderde fase. Voor de Kalkense Meersen is een principieovereenkomst afgesloten dat stipuleert welke zones kunnen worden overgedragen en onder welke voorwaarden. Een eerste set percelen met een oppervlakte van 2.5ha werden overgedragen.

Uitvoering werken

- De ontboste percelen van Weymeerbroek werden ingezaaid met gras
- De inrichting van het Kortbroek, het natuurpark ten noorden van de Polders van Kruibeke, is bijna voltooid

Doelgroepenbeheer: Landbouw

- Het flankerend landbouwbeleid wordt voortgezet volgens de beslissingen van de Vlaamse Regering en de afspraken die werden gemaakt in de werkgroep Flankerend Landbouwbeleid
- Het herwerken van de brochure Flankerend Landbouwbeleid wordt voorbereid

Doelgroepenbeheer: Gemeentes/ Breed publiek

In opvolging van het succesvol project "Beeldenstroom" is een samenwerking opgestart waarbij de site van het 'Salicetum' (eigendom van het ANB) zou worden gebruikt als uitvalsbasis voor de "dag van de amateurkunsten". Helaas gebeurde die dag de treinramp in Wetteren (aan de overkant van de Schelde) en werd deze activiteit afgelast. De voortzetting van het Salicetum zelf wordt geregeld via een subsidie waarvoor een kredietherschikking wordt doorgevoerd

Communicatie Sigmaplan

- Het Interreg-project STEP (Sustainable Tourism in Estuary Parks) werd succesvol afgesloten met een bezoek aan de huisstijlrealisaties in Kortbroek en de Polders van Kruibeke
- De omwonenden van Prosperpolder en de Polders van Kruibeke ontvingen een nieuwe nieuwsbrief. Een herwerking van de algemene brochure Durmevallei is lopende en een projectnieuwsbrief over de Dijlemonding en Wal-Zwijn is in opmaak. De brochure over het Flankerend Landbouwbeleid wordt herwerkt
- Naar aanleiding opening van het gecontroleerd getijden gebied (GGG) Bergenmeersen werd een 'projectboek' geschreven. De inhoudelijke doelstelling van het boek is het belichten van de diverse aspecten van de bouw van het GOG-GGG, vanaf de initiële conceptie. De Engelstalige versie van het boek werd afgewerkt. Zowel de Nederlandstalige als de Engelstalige versie zijn ook online beschikbaar op de site van de Vlaamse overheid, als op diverse 'open archives' (Vlaams Instituut voor de Zee, Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek)
- Voor de cluster Vallei van de Grote Nete is een nieuwsbrief en een persbericht verspreid naar aanleiding van het openbaar onderzoek van de kennisgevingsnota van de plan-MER

Onthaal

- De wedstrijd voor ontwerpen van de onthaalpoort Scheldelei (GOG KBR) is afgelopen. Twee ontwerpteams kroonden zich tot laureaat. Samen met W&Z en de gemeente Kruibeke wordt het vervolgtraject uitgewerkt. Een gezamenlijke overheidsopdracht voor de verder uitwerking van het uitvoeringsgericht ontwerp wordt voorbereid. De inrichtingswerken i.h.k.v. Interreg project STEP "Onthaalzone Kruibeke/Scheldelei (Kortbroek)" worden gefinaliseerd
- In de cluster Kalkense Meersen werd de inrichting van de infokeet besproken met de lokale actoren. Daar het doelpubliek hier vooral de jeugd is (schoolkinderen vanaf 5de leerjaar tot 2de middelbaar), werd de inrichting afgetoetst met de leraars van de lokale scholen en de lokale gidsen. Het ontwerp van de keet werd verder geconcretiseerd en aangevuld met wandellussen en leerpadborden

1.10. Haven van Antwerpen, belangrijk voor de economie én voor de natuur

Als tweede haven van Europa en vierde van de wereld is de Haven van Antwerpen een belangrijke economische draaischijf. Niettemin ligt ze te midden van Europees beschermde natuurgebieden. Grote delen van het gebied zijn dan ook aangeduid als speciale beschermingszone in het kader van de Habitat- en Vogelrichtlijn. De Schelde en haar buitendijkse slikken en schorren genieten Europese bescherming als habitatrictlijngebied.

Realiseren natuurcompensatiegebieden

De uitbouw van de Waaslandhaven en de aanleg van het Deurganckdok leidde tot verdere aantasting van de aanwezige natuurwaarden. Om het verlies op te vangen en in overeenstemming te zijn met de Europese natuurrichtlijnen, werden natuurcompensatiegebieden gerealiseerd. Ook vandaag staat de ontwikkeling van de haven niet stil. Daarom werken de betrokken overheden en belangenorganisaties een Strategisch Plan voor de Haven van Antwerpen uit.

In stand houden van soorten en habitats

De 'Beheercommissie Natuur Linkerscheldeoever' is de kern van het overleg rond natuurbeleid op de Linkerscheldeoever. Ze begeleidt de realisatie van het natuurcompensatienetwerk voor Deurganckdok en het Historisch Passief en waakt over een gunstige staat van instandhouding van de beoogde habitats en soorten.

Resultaten

Stand van zaken gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) afbakening Haven van Antwerpen

- Het GRUP werd definitief vastgesteld. Er werden 18 verzoekschriften tot schorsing en/of vernietiging ingediend bij de Raad van State. Een uitspraak over 2 verzoekschriften tot schorsing wordt verwacht tegen het einde van het jaar

Beheer gerealiseerde gebieden Nooddecreet

- Het ANB werkt mee aan de opmaak van een plan voor duurzaam beheer via schapenbegrazing voor dijken en pionierssituaties

Realisatie natuurkerngebieden

In de tijdelijke strand- en plasvlakte in Prosperpolder Noord werden afspraken gemaakt om een aantal eilanden te voorzien van een zandlaag. Voor de realisatie van het gecontroleerd getijdengebied (GGG) Doelpolder werden aanvullende berekeningen opgestart. Een ontwerp van onteigeningsplan en -besluit voor Doelpolder Midden is in voorbereiding en zal gefinaliseerd worden na overleg met de Kerncentrale Doel en het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle.

Provincie Zeeland doet momenteel het nodige om de procedures te doorlopen voor de ontwikkeling van de Hedwigepolder. Om de procedure voor de ontpoldering op te starten, werden een ontwerp-rijksinpassingsplan, de ontwerp-uitvoeringsbesluiten en een milieueffectenrapport (MER) opgesteld. Al die documenten liggen ter inzage van 20 augustus tot en met 30 september 2013. Op 10 september werden de documenten toegelicht tijdens een inloopbijeenkomst.

Onthaal/streekontwikkeling

Een bestek en overeenkomst wordt voorbereid voor de aanbesteding van een gezamenlijke overheidsopdracht met het oog op een studieopdracht voor onthaal en recreatief medegebruik van het havengebied en zijn omgeving. Er werd reeds een principiële goedkeuring tot medefinanciering bekomen van het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen (50%), de Maatschappij Linkerscheldeoever en van het EGTS (Europees grensoverschrijdende territoriale samenwerkingsverband) Linieland Waas en Hulst. In deze laatste organisatie zitten o.a. de gemeenten Beveren, Sint-Gillis-Waas en Hulst en de provincies Oost-Vlaanderen en Zeeland.

Communicatie

- Het jaarverslag van de Beheercommissie Natuur Linkerscheldeoever werd geagendeerd op de Vlaamse Regering
- Grensoverschrijdend overleg op niveau van de projectleiding over de gezamenlijke communicatie van het Hedwige-Prosperproject is heropgestart en vindt nu maandelijks plaats
- De projectleider Linkerscheldeoever participeerde in een promotiefilmpje voor de Vlaamse Havendag (21/09). Er verschijnt eveneens een artikel over de 'Natuur in de Haven' in de Havenkrant

2. Beleefbaarheid, toegankelijkheid, valorisatie en duurzaam gebruik

2.1. Kwaliteitsvol onthaal voor bezoekers

Het Agentschap voor Natuur en Bos beheert in Vlaanderen ongeveer 79.000 ha parken, bossen en natuurrezervaten. Het recreatief gebruik van deze domeinen rekening houdend met de ecologische draagkracht, is als een belangrijke ecosysteemdienst van natuur te beschouwen. Via een kwaliteitsvol onthaal willen we uiteenlopende bezoekers bereiken en daardoor ook het draagvlak voor natuur verhogen.

Zowel op het vlak van infrastructuur, informatieverstrekking als de dynamische werking rond de domeinen dient het huidige aanbod te worden opgewaardeerd. De losse, succesvolle, initiatieven die de voorbije jaren werden genomen, zullen worden verheven tot algemene norm.

Topkwaliteit in topdomeinen

In ieder domein zal een basisaanbod voorhanden zijn. Maar in de topdomeinen (het Zwin, Zoniën,...) willen we internationale topkwaliteit bieden. Om dit alles te realiseren zullen we zowel op korte- als op lange termijn diverse initiatieven nemen en zullen we linken leggen met bestaande projecten binnen en buiten het agentschap.

We trachten deze doelstellingen te realiseren in samenwerking met andere partners.

Resultaten

Communicatie

- Om de effectiviteit van de inspanningen in de toekomst te versterken wordt het project (en deelprojecten) communicatie-strategisch doorgelicht door een extern bureau

Recreatieve inrichting

- De recreatieve inrichting van de domeinen werd verder gezet conform de opgemaakte meerjarenplanning 2011-2015. Medio 2013 zijn de voorziene ingrepen in 60 % van de domeinen afgerond
- In het kader van het project procesmanagement is de oefening afgerond waarbij het proces 'gastheerschap' werd geanalyseerd en geoptimaliseerd
- Om een vlotte afhandeling te bekomen werden en worden raamcontracten afgesloten

Projectwerking

- Het programma voor de ontwikkeling van Route You-toepassingen in de domeinen wordt verder gezet. In totaal zijn nu 28 gedigitaliseerde routes beschikbaar (te raadplegen op: <http://natuurenbos.routeyou.com> of mobiel: <http://natuurenbos.m.routeyou.com>)
- De Natuurreisgids verscheen als Knack-bijlage in een oplage van 50 000 exemplaren. De beschreven domeinen kregen verder een verlengstuk in de ANB-website
- Het actieplan '100 jaar Grote Oorlog' is goedgekeurd op basis van een strategisch communicatieadvies. Het project stoelt op twee pijlers: de klaproosakker en de groene oorlogsroute. Parallel aan de hoofdlijnen kan ANB inzetten op kansen die zich in de loop van het project (2014-2018) aandienen. Het project schrijft zich in, in het overkoepelend project op Vlaams niveau (Vlaams actieplan – Vlaams projectsecretariaat)

Visievorming Toegankelijkheid

- Bepaling prioritaire bouwstenen voor de opmaak van een strategisch plan recreatie. Hieraan hebben een selectie van ANB-medewerkers, partnerorganisaties en gebruikersorganisaties actief aan meegewerkt
- De bouwstenen worden geclusterd rond de 3 basisbegrippen: samenwerking, innovatie en gebiedsgerichte aanpak. Deze 3 thema's zijn de belangrijke speerpunten van een gedragen visie

Verzekering BA voor derden

- De verzekeringspolis Verzekering Burgerlijke Aansprakelijkheid Toegankelijkheid Vlaamse Bossen werd aangepast aan het geldende Toegankelijkheidsbesluit en wordt vanaf 2014 uitgebreid naar natuurreservaten (zowel Vlaamse als erkende). Zowel openbare als privé-beheerders van Vlaamse bossen en van natuurreservaten kunnen verzekerd zijn voor (lichamelijke en materiële) schade aan derden die gebruikmaken van hun toegankelijke eigendommen
- Voorbereiding begeleidende communicatiecampagne bij de verschillende betrokken doelgroepen (vb. bosgroepen, beheerders van erkende natuurreservaten)

2.2. Bosland: natuur inzetten bij streekontwikkeling

Bosland is een partnership tussen het Agentschap voor Natuur en Bos, stad Lommel, de gemeenten Hechtel-Eksel en Overpelt, het Regionaal Landschap Lage Kempen en Toerisme Limburg. Het projectgebied omvat het volledige grondgebied van de 3 betrokken gemeenten en herbergt unieke open ruimtocomplexen gedomineerd door grote openbare bossen met een gezamenlijke oppervlakte van 4.500 ha.

Natuur als toeristische troef

De partners streven ernaar de unieke waarde van deze open ruimtocomplexen in stand te houden en tegelijk als troef uit te spelen voor streekontwikkeling. Natuurmaatregelen en duurzaam bosbeheer in de grote natuurgebieden maken deel uit van een integrale aanpak. Daarbij wordt eveneens geïnvesteerd in het uittekenen van een globaal onthaalbeleid en toeristische productontwikkeling. De rode draad doorheen de werking van Bosland is het verkrijgen van een maximale betrokkenheid van de bevolking en lokale belanghebbenden. Zo wil het partnership komen tot een sterkere maatschappelijke verankering van de natuur- en bosgebieden in Bosland in de ruimste zin.

Resultaten

Beeldkwaliteitsplan

- Gunning van de opdracht voor het opmaken van een Beeldkwaliteitsplan rond samenhang en herkenbaarheid op het terrein. Tot de opdracht behoren het ontwerp en de realisatie van een hoofd- en nevenonthaal per gemeente

Hobos publieksdag

- Naar aanleiding van de recente verwerving van het Hobos en Den Grooten Hof in Overpelt werd op het domein Het Hobos een publieksdag georganiseerd

Europese erkenning voor Boslands natuurgebied

- Opstart van het Life+ project rond het natuurgebied Sahara en omgeving. Het Lommelse stadsbestuur, het Agentschap voor Natuur en Bos en het bedrijf Sibelco zullen ongeveer 81 hectare extra heide realiseren in het gebied Sahara, Riebosserheide en Blekerheide. Daarnaast zal 15 hectare dennenbos omgevormd worden tot eikenbos en wordt er 90 hectaren vogelkervrij gemaakt. De helft van de kosten wordt gedragen door Europa
- Europa erkent het gebied als natuur met internationale allure

Speelbos Kattbos

- Opening nieuw speelbos, gecreëerd door Will Beckers voor Bosland, in samenwerking met kinderen van de Lommelse basisscholen. Deze unieke creatie ligt in het Lommelse gebied Kattenbos. De bijzondere wilgenconstructies nodigen kinderen uit om volop de natuur te beleven
- Karrewiet, het kinderjournaal van televisiezender Ketnet, maakte een leuk filmpje van de opening

Likona jaarboek: thema-nummer Bosland

In de 22ste uitgave van het Likona jaarboek werden 14 uitgebreide artikels opgenomen die Bosland in al haar facetten in de aandacht brengt. Zowel het beleid, de geologie als de fauna en flora van Bosland komen aan bod.

Communicatie

- Bosland werkte zijn communicatie verder uit met onder andere twee nieuwsbrieven en een vernieuwde ontdekkingskaart, speciaal voor kinderen. Deze ontdekkingskaart werd voor Duitstalige, Engelstalige en Franstalige toeristen vertaald
- Het routenetwerk werd verder geoptimaliseerd. Het wandelaanbod werd vernieuwd met onder andere het natuur ontdek boekje Zeno zandloopkever en de Zeno speelborden in de Sahara
- Het fietsroutenetwerk werd uitgebreid met twee lussen speciaal voor kinderen en voor de Mountainbikers kwam er een grensoverschrijdend MTB parcours

Publieksactiviteiten

Vele mensen vonden in 2013 hun weg naar publieksevenementen zoals de Week van het Bos, de Kids Summer, de Nacht van de Duisternis en Film in het Bos. Ook werden er verschillende wandelingen georganiseerd onder begeleiding van de Boswachters.

2.3. Toekomstgericht Park- en Groenbeheer voor Alden Biesen

Alden Biesen is een voormalige landcommanderij. Het is momenteel ingericht als een Vlaams cultuurcentrum met internationale ambitie. Het domein bestaat uit verschillende tuin- en parkgebieden, omliggende hoogstam boomgaarden, bosgebied, dreefstructuren, parking, natuurgebied. Een groot gedeelte van het visiegebied is eigendom van de Vlaamse Overheid, de andere delen zijn eigendom van de stad Bilzen. Het visiegebied bedraagt ongeveer 75 ha. Voor een optimaal beheer van het gebied mogelijk te maken, werd een samenwerkingsverband afgesloten tussen het Agentschap voor Facilitair Management, het Agentschap Ruimte en Erfgoed, het Agentschap voor Natuur en Bos en Stad Bilzen.

Totaalconcept

Het beheer van dit domein vraagt om een totaalconcept, met insteken vanuit de gebouwinfrastructuur, het cultureel aanbod en het typerende parklandschap. Met de opmaak van een Harmonisch Park en Groenbeheer beogen we een toekomstgerichte beheervisie op te stellen voor het domein Alden Biesen.

Harmonisch Park- en Groenbeheer

Dit project geldt als een voorbeeldstellend project en heeft als doelstelling om het concept van Harmonisch Park en Groenbeheer in de belangstelling te zetten, enerzijds naar de bevolking en anderzijds naar lokale besturen. Bijkomend is ook het reguliere beheer van het domein in eigendom van de Vlaamse overheid in handen van het ANB.

Resultaten

Naast het reguliere onderhoud van het domein werd er een grootschalige kapping uitgevoerd in de Engelse Tuin met een oppervlakte van 8 hectare. Deze kapping was nodig om de fraaie bomen in het park, dat decennia verwaarloosd is, meer ruimte te geven.

In 2013 zijn de voorbereidingen getroffen om begin 2014 een aanbesteding te kunnen doen voor een volledige opwaardering van de Engelse Tuin en de integrale toegankelijkheid van de kasteelsite. Deze voorbereidingen worden door de werkgroep groenbeheer met onder andere een vertegenwoordiging voor het ANB begeleid.

2.4. Harmonie stimuleren tussen toerisme en natuur in Nationaal Park Hoge Kempen

Het Nationaal Park Hoge Kempen is het enige en grootste nationaal park van Vlaanderen. In een intensieve samenwerking met partners wordt getracht een evenwicht te vinden tussen de bescherming van grote natuurwaarden en allerlei vormen van medegebruik. Dit is onder meer mogelijk via het concept van toegangspoorten.

Het Nationaal Park Hoge Kempen ligt in de gemeenten Maasmechelen, Zutendaal, Lanaken, Genk en Dilsen-Stokkem. Het is een samenwerkingsproject tussen deze gemeenten, het Regionaal Landschap Kempen en Maasland, de provincie Limburg, de Limburgse Reconvertiemaatschappij en het Agentschap voor Natuur en Bos. Het Agentschap financiert hier een projectbureau dat instaat voor de maatschappelijke integratie van enerzijds de grote natuurwaarden en anderzijds de verschillende medegebruikers. Dat gaat dan over onder meer allerlei vormen van recreatie, gidsenwerking,... Door het concept van toegangspoorten, die merendeels gelegen zijn buiten de kwetsbare natuurgebieden, wordt de recreatieve druk begeleid naar de randen van het nationaal park.

Resultaten

Ontsnippering

- Dankzij het strategisch Open Ruimte-project 'Heel de Hoge Kempen' kon een actieve bijdrage geleverd worden in de procedures voor de Ecovallei (E314) ten einde knelpunten te detecteren en mogelijke oplossingsrichtingen aan te reiken
- Samen met het Agentschap Wegen en Verkeer werd actief rond een geïntegreerd ontsnipperingsplan voor de N75 gewerkt. Dit leidde tot een gedragen 'conceptnota', een eerste concrete realisaties zoals een Ecoraster en een doorkijk naar fasering en financiering van andere onderdelen zoals tunnels en een eco-recreaduct
- De 'Toeristische Weg' werd actueel omwille van het Toegankelijkheidsreglement (zie verder). Een conceptnota bracht alle huidige kennis en inzichten samen
- Dankzij de vervoersmaatschappij De Lijn werd het projectbureau zeer actief betrokken bij de streefbeeld en de afwegingsprocedures van uiteenlopende tracés voor de Spartacus-lijn Hasselt-Maasmechelen. De definitieve tracékeuze wacht op een beslissing van de Vlaamse Regering

Enclaves

- Molenberg: Voor dit voormalige kinderdagverblijf werden mogelijke ontwikkelingsscenario's uitgewerkt. Momenteel wordt de haalbaarheid van sloop van het gebouwencomplex onderzocht
- Groeve Salamander: De renaturatie van deze Sibelco-groeve werd uitgevoerd. In 2013 werd de aanleg van een 'Zandloperpad' (beleving van het NPHK voor mindervaliden) voorbereid en aanbesteed
- Groeve Berg: Voor de Berggrinduitbating 'Op de Berg' en de zandwinner Sibelco werd intens overlegd om uiteenlopende scenario's in relatie tot het bedrijventerrein op hun haalbaarheid af te toetsen
- Duivelsberg: Met alle relevante actoren rond Duivelsberg werd een intensief overleg opgestart en werden alternatieven aan hun haalbaarheid/wenselijkheid getoetst

Inrichting en beheer

In de Landschapskrant 2013 werd aandacht besteed aan de omvorming van bossen en uitbreiding van het heide-areaal en er werden korte filmpjes aangemaakt om op de website zeer uiteenlopende beheeringrepen voor het grote publiek begrijpbaar te maken.

Recreatief medegebruik

- Het toegankelijkheidsreglement voor het Nationaal Park Hoge Kempen werd ingediend
- Voor Connecterra werden de nieuwe routestructuren effectief gerealiseerd

Bipool Eisdan-Lanklaar

De realisatie loopt dankzij een tijdelijke pop-up in 2013 voor op het initiële plan. Met de eigenaar LRM/MVDC werd een gebruiksrecht-overeenkomst afgesloten voor circa 60 ha. De eerste en meest acute landschaps- en natuurherstelwerken werden uitgevoerd. Daarnaast werd intensief samengewerkt met de Universiteit Hasselt teneinde de start te geven van de realisatie van het 'Field Research Centre' met de Ecotron+-installatie als belangrijk onderdeel.

Lokale Poorten

Voor de verdere doorontwikkeling van de lokale Toegangspoorten ligt een grote verantwoordelijkheid bij de betrokken gemeenten. Zij werden begeleid in het uitvoeren van hun bouwprogramma's en middels een 'Themagroep Toerisme' en gerichte acties (o.a. Beestige Boel) werd de onderlinge samenhang versterkt.

Marketing en communicatie

Verschillende acties werden uitgevoerd (Bezoekersgids, Infokranten, persmomenten,...), met inbegrip van specifieke communicatietools zoals een 'Wegwijzer'-folder en kaarten van thematische natuureducatieve wandeling 'Beestige Boel'.

Toerisme (i.s.m. Toerisme Vlaanderen en Toerisme Limburg)

In uitvoering van het toeristische tewerkstellingsproject van Toerisme Vlaanderen werden tipgeversdagen en infosessies georganiseerd. Via een 'Themagroep Toerisme' werden de interacties en relaties met Toerisme Limburg en de toeristische diensten van de betrokken gemeenten sterk verbeterd. In het kader van het Strategisch Plan voor Limburg in het Kwadraat (SALK) werd een voorstel gelanceerd om het Jeugdbivak extra te ondersteunen.

Erfgoed (i.s.m. Agentschap Onroerend Erfgoed, Provincie Limburg en steden en gemeenten)

Grote vooruitgang werd geboekt in de kandidatuur van de Hoge Kempen tot erkenning als UNESCO-Werelderfgoed. Na een positieve haalbaarheidsstudie, werd op voorstel van de Belgische Overheid de Hoge Kempen voorgedragen voor opname op de Tentative List. Het Wereldcongres nam hiervan akte, zodat de Hoge Kempen formeel als kandidaat is aangemeld.

In 2012 ondertekenden alle betrokken gemeenten samen met de provincie Limburg en de Vlaamse Overheid een intentieverklaring en in 2013 werd een voorstel van afbakening goedgekeurd door alle betrokken gemeenten. Het Werelderfgoedcomité werd geïnstalleerd, en om praktische redenen geïntegreerd in de Stuurgroep Nationaal Park.

In 2013 werd de Hoge Kempen de Belgische kandidaat voor de Europese Landschapsprijs van de Raad van Europa.

2.5. Te koop: duurzaam hout uit ANB-domeinen

Houtverkoop vormt een belangrijk aandeel van de effectieve valorisatie binnen de domeinen die beheerd worden door het agentschap. Jaarlijks worden houtverkopen georganiseerd waarbij zowel hout uit ANB-domeinen als andere openbare bossen verkocht wordt.

Resultaten

Houtverkoop

- In 2013 werd via de openbare houtverkoop voor 4.394.562 € hout verkocht uit de ANB-domeinen, wat overeenstemt met 112.819 m³ hout of 39€/m³.
- De andere openbare besturen verkochten via openbare houtverkoop in totaal 110.053 m³ hout, goed voor 3.964.528 €. Dit geeft een gemiddelde prijs van 36 €/m³.
- In 2013 werd de nieuwe databank i.v.m. de houtverkoop (IVANHO) in alle beheerregio's in gebruik genomen. Hiervoor werden in elke provincie opleidingen georganiseerd.

Erkenningsregeling

- Er werden 24 nieuwe erkenningen uitgereikt. Eind 2013 zijn er 16 erkende kopers en 304 erkende bosexploitanten. Het cijfer van ongeveer 300 erkenningen blijft, zoals vorige jaren, behouden.
- Erkenningscomité en secretariaat hebben samen een actieplan rond opleiding opgezet en werken samen met de opleidingscentra aan een leerplan voor de basis bosbouwtechnische opleiding, waarbij het doel en eindresultaat van de opleiding duidelijk zijn uitgeschreven. Voor invulling van het praktijkdeel werd hiervoor gekozen voor het European Chainsaw Certificate.

2.6. Ecosysteemdiensten: iedereen wint bij de natuur

Het Agentschap voor Natuur en Bos beheert duizenden hectaren natuur: bos, grasland en heide, maar ook parken, speelbossen en waterpartijen. Al deze natuur is van groot belang voor het voortbestaan van zeldzame soorten zoals het heideblauwtje en de drijvende waterweegbree, maar daar stopt het niet. Diezelfde terreinen leveren een belangrijke bijdrage aan het welzijn en de welvaart van de Vlaming zoals het filteren van fijn stof en andere vervuilende stoffen uit de lucht en het opslaan van CO₂ in de bodem.

De natuur helpt ons

Het concept Ecosysteemdiensten gaat ervan uit dat ecosystemen diensten en goederen leveren die bijdragen aan het welzijn van mens en maatschappij. Voorbeelden hiervan zijn hout, drinkbaar water, bescherming tegen overstromingen en bestuiving van landbouwgewassen door insecten.

ANB heeft een interne strategie vastgelegd voor de integratie van dit concept in haar werking. Hierbij werden drie speerpunten vastgelegd:

1. Nieuwe tendensen opvolgen en uitbouw van een kennissysteem
2. Toepassingen testen
3. Communicatie. Het ANB werkt hiervoor nauw samen met het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek en het departement Leefmilieu, Natuur en Energie.

Resultaten

Ecosysteemdiensten ANB-domeinen

- Uitvoering berekening van de baten van de gebieden die het ANB beheert
- Uitvoering studie 'Raming van de baten van Natura 2000 in Vlaanderen'
- Uitvoering case studie Dijlevallei rond kosteneffectief werken met natuur: ecologische versus technologische oplossingen

Visie concept ecosysteemdiensten

- Geüpdate visie op het ecosysteemdienstenconcept goedgekeurd. De visie geeft weer met welk doel het ANB het concept 'ecosysteemdiensten' inzet, waarvoor het ANB het concept gebruikt

2.7. Optimaliseren van de voordelen van natuurgebieden

Binnen het agentschap is er ruime deskundigheid aanwezig op vlak van duurzaam beheer van natuurdomeinen. Er is een permanente inspanning om deze terreinen (kosten)efficiënter te beheren.

Natuurdomeinen: kosten... maar ook opbrengsten

De economische aspecten van het duurzaam beheer heeft zowel een kostenaspect (beheer van terreinen van het ANB en derden) als een opbrengstencomponent (vermarkten in de ruime betekenis). Naarmate beide aspecten beter geïntegreerd verlopen, kan het resultaat geoptimaliseerd worden.

Optimaliseren van de voordelen van natuurgebieden

Het project 'Kennisondersteuning bij beheer en economie van natuurdomeinen' (KOBÉ) streeft naar het optimaliseren van de voordelen van natuurgebieden in de ruime zin. Dit gebeurt door kennisondersteuning over aangepast beheer en efficiënte vermarkting.

Het project KOBÉ geeft mee invulling aan de strategische doelen van het ANB rond biodiversiteit en valorisatie. Alle KOBÉ-projecten kunnen toegewezen worden aan enkele hoofdthema's:

1. Uitvoering van het geïntegreerd natuurbeheer: mee invulling geven aan de diverse aspecten van het geïntegreerde natuurbeheer.
2. Streven naar een kosteneffectief beheer: zoektocht naar manieren om de huidige beheerpraktijk te optimaliseren, door enerzijds efficiëntiewinsten te realiseren en anderzijds te streven naar hogere efficiëntie.
3. Levering van producten en diensten: documenteren van de diverse productieve ecosysteemdiensten uit natuurdomeinen: hout, houtige biomassa, kruidachtige biomassa.
4. Verkoop of verwerking van deze producten en diensten: zoeken naar betere manieren om onze producten aan de markt aan te bieden.

Resultaten

Geïntegreerd natuurbeheer

- In het project 'draagkracht van bossen voor verhoogde biomassaopgost' werd op hoofdlijnen een afwegingskader voor biomassaopgost in Vlaanderen opgemaakt, rekening houdend met randvoorwaarden van biodiversiteit en nutriëntenstatus
- Binnen het project 'Houtproductie en beleid werden de knelpunten onderzocht voor implementatie IHD m.b.t. bos binnen het huidig regelgevend kader en mogelijkheden voor houtproductie. De aanbevelingen werden doorgegeven aan het project multifunctioneel natuurbeheer (o.a. opmaak criteria duurzaam natuurbeheer), het project geïntegreerde beheerplanning, en het project bosbeheer voor benutting en klimaatverandering

Kosteneffectief beheer

- Het project 'eenheidskosten beheer' documenteerde kostenranges voor typische natuurbeheerwerken en ontwikkelde een kostenmodel voor IHD
- Het project 'houtproductie en beleid, case bosomvorming' onderzocht technieken voor versnelde bosomvorming in het licht van realisatie IHD en optimalisatie toekomstige houtproductie, en introduceerde project 'beheer berk'
- In project 'hameren en alternatieven' wordt gedocumenteerd welke methodes van hameren en welke alternatieven beschikbaar zijn, en wordt onderbouwd in welke omstandigheden deze kunnen toegepast worden
- De projecten 'digitale meetklem' en 'meting na hamering' verfijnen de methodes van meting na hamering, met o.m. de beperking van het aantal op te meten variabelen waar mogelijk en het introduceren van de digitale meetklem

Producten en diensten

- In het project Sim4Tree werd een beslissingsondersteunend systeem ontwikkeld voor duurzaam bosbeheer. Hiermee kan de toekomstige levering van ecosysteemdiensten (hout, biodiversiteit) uit bos vergeleken worden bij verschillende beheer- en klimaatscenario's
- Drie projecten (exploitatie houtige biomassa, logistiek houtige biomassa en wijze biomassaverkoop) hebben de mogelijkheden voor vermarkting en exploitatie van houtige biomassa (andere dan rondhout) onderzocht
- Het afgelopen project Graskracht bracht potentiële productie van grasmaaisel en mogelijkheden voor grasvergisting in kaart

Verkoop en verwerking

- Statistieken van ANB houtverkopen van de voorbije vier jaar werden gecompileerd in
- Het project 'validatie FSC (Forest Stewardship Council)-hout' begrootte de verkoop van FSC-hout binnen Vlaanderen
- Op basis van de analyse van houtverkopen van de voorbije 4 jaar kon eveneens een robuustere methode ontwikkeld worden voor de schattingsprijs bij houtverkoop. Er wordt eveneens gewerkt aan een periodische update van het onderliggende statistische model.
- Tenslotte onderzocht project 'biomassa als bodemverbeteraar' de mogelijkheden van verwerking van heidemaaisel tot bodemverbeteraar

3. Groen in en aan de rand van stad

3.1. Groen in de Stad... winst verzekerd!

De aanwezigheid van groen maakt mensen gezonder, zorgt voor een beter lokaal klimaat, bevordert de sociale contacten, lokt meer toeristen en investeerders en verhoogt de waarde van huizen.

Aangenaam groen

Het Agentschap voor Natuur en Bos beheert zelf ongeveer 400 hectare park in Vlaanderen. Daarnaast zet het agentschap lokale overheden of privé-eigenaars aan tot duurzaam openbaar groen. Groen heeft namelijk een aantal belangrijke functies in de stedelijke gebieden. Het maakt het leven daar een pak aangener en leefbaarder. Bovendien zorgen die groene plekje voor een betere gezondheid en een beter milieu.

Door duidelijke wetgeving en subsidies steunt het Agentschap voor Natuur en Bos overheden of eigenaars inhoudelijk en financieel. Hierbij vertrekt het agentschap vanuit één visie: het Harmonisch Park- en Groenbeheer.

Opleidingen voor duurzaam beheer

Een duurzaam beheer van openbaar groen vraagt enige inspanning van de lokale overheden of de privé-eigenaars. Een beheerplan opstellen en uitvoeren moet zorgvuldig en doordacht gebeuren. Daarom organiseert het Agentschap voor Natuur en Bos jaarlijks opleidingen, zowel voor leidinggevendenden als voor de arbeiders.

Het jaarthema van 2013 was 'Investeer in groen, winst verzekerd'.

Resultaten

Themajaarwerking, projectcoördinatie en uittekenen provinciale werking

- Een thematische jaarwerking en meerjarenplanning ritmeren de programmawerking en brengen een rode draad in de communicatie
- Groen in de Stad (GidS) was aanwezig op het IHD-forum om in 2014 een gelijkaardig forum voor GidS te organiseren. Dan moeten ook de provinciale GidS-werking, provinciale actieplannen en de projectentabel Groen in de Stad op punt gesteld worden

Communicatie, netwerking en Ambassadeurschap

- Opmaak van een reflectienota over de strategische communicatie van GidS
- De steden Brugge en Brasschaat sleepten een prijs in de wacht op de finales van LivCom, de Awards voor Liveable Communities. Brugge won een Golden Award in de categorie steden van 75.000 tot 150.000 inwoners en kreeg ook de Criteria Award voor 'Community Participation' (dit is een Award over de categoriën heen). Brasschaat nam met het project 'Campus Coppens' (een voormalige legerkazerne

INVESTEER IN GROEN

WINST VERZEKERD

die omgebouwd werd tot een duurzaam bedrijventerrein) deel aan de projectcategorie 'Socio-Economic projects' en won daar een Golden Award

- Centraal event voor de Dag van het Park was een geslaagde netwerklunch op de première van de film Epic
- De publicatie 'Investeer in Groen, winst verzekerd' werd officieel voorgesteld
- Het voorbereidende traject met workshops en gebruikersinterviews voor de nieuwe site van GidS werd opgestart
- De virtuele ideeënmuur www.mijngroenidee.be staat online. Het grote publiek, studenten en ontwerpers zullen uitgedaagd worden om een Award te behalen
- GidS sprak op het minisymposium t.g.v. de Dag van de Openbare Ruimte, was actief aanwezig op Stadslab 2050 in Antwerpen en op de Trefdag Innovatieve Steden, overlegde mee over het masterplan natuur Lommel, over de link tussen natuur en cultuur met Z33, over de gewenste reconversie van het park van Zelzate en over een eventueel gezamenlijke campagne in 2015 met Natuurpunt. We organiseerden en namen deel aan de Ateliers 'In Between' over publiek groen in de Vlaamse rand rond Brussel. We namen ook deel aan een stuurgroepvergadering over een biodiversiteitstoets bij ruimtelijke ontwikkelingen (Vrienden Heverleebos en Meerdaalwoud i.o.v. Provincie Vlaams-Brabant) en aan een strategieworkshop Tuinieren (Provincie Vlaams-Brabant)

Kennis en kennisdeling

- Het technisch vademecum recreatieve infrastructuur werd voorgesteld en kreeg veel positieve feedback en goede evaluaties
- De opdracht Ecowijken werd afgerond. In het kader van deze studie geeft GidS mee input aan SumResearch voor de opmaak duurzaamheidsmeter door LNE. Aan de hand van deze studie wordt het jaarthema 2015 'wonen en groen'
- De brochure 'Investeer in groen, winst verzekerd' werd verdeeld op 1000 exemplaren. De publicatie wordt regelmatig genoemd in de media en kan op de belangstelling van andere spelers rekenen
- Het handboek over het beheer van veteranenbomen werd voorgesteld aan de cel beheer van het ANB

Opleidingen

- De lesgevers HPG en de docenten HPG van de hogescholen kregen een bijscholing over het vademecum kruidachtigen en evalueerden het lesgeverssysteem. Er werd een voorstel voor aanpak in de toekomst uitgewerkt met onder meer enkele nieuwe opleidingen als begraafplaatsen, graslandbeheer in de stedelijke omgeving en stedelijk groenplan. We werken aan een opleidingsformat om alle vademecums in één presentatie/les toe te lichten
- De Tree Worker-opleiding werd herdacht en in een lesrooster gegoten. Er vonden twee European Tree Worker examens plaats en één European Tree Technician examen i.s.m. Belgian Arborist Associations en het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek (INBO)
- De bomenwijzer werd geïntegreerd in het online kennisplatform Ecopedia en geïntegreerd in de nieuwe geografische tool ontwikkeld door INBO in het kader van de digitalisering van hun tool 'Bodemgeschiktheid van Bosbomen (BOBO)'. Het INBO zal zijn informatie beheren en visualiseren binnen de Bomenwijzer

Beheerplanning

- Het selectiebestek van de ontwerpwedstrijd voor de Groenpool Oud-Vliegveld is klaar
- In het standaardbestek 250 werden enkele bepalingen over bomenbeheer herschreven
- M.b.t. begraafplaatsen worden een visie, een beleidstraject en een voorstel voor opleidingen uitgewerkt. Hiermee willen we beantwoorden aan een actuele vraag bij lokale besturen

Atelier In Between

- N.a.v. de expo 'In Between' in het Kasteel van Gaasbeek en het flankerend beleid open ruimte in het Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel organiseerde Architecture Workroom Brussels aan de hand van cartografisch en beeldmateriaal enkele ateliersessies rond de thema's productief landschap, woonlandschap en resiliënt metropolis toegepast op Brussel en de rand

Projectoproep Groen in de Stad

- De provinciale laureaten van de projectoproep 'Groen in de Stad' 2013 waren Maldegem, Vorselaar, Veurne en Rotselaar. De Vlaamse Regering kende de subsidie voor Vlaamse laureaat toe aan de Stad Antwerpen voor het project Droogdokkenpark

Subsidies aan particulieren en verenigingen

- Minister Joke Schauvliege kende een subsidie toe aan de Lommelse Ondernemersclub voor het project 'Lommelse Ondernemingen geven kleur aan de stad', aan de Gentse Floraliën voor het project 'In Corpus Natura', aan de vzw Strategische Projectenorganisatie Kempen voor het project 'bos- en natuurbeheer als kans voor toekomstige ex-gedetineerden', aan de gemeente Vorselaar voor het project 'vergroenen nutskasten' en aan de gemeente Beerse voor het project 'Biodiversiteit en industrie: Beerse als model voor Vlaanderen'

Europese projecten

- Het LEADER-project in Vorselaar rond de vergroening van de dorpskern werd voorgesteld op een studie- en inspiratiedag voor de gemeentebesturen. Een mooie inspiratiebrochure bundelt foto's en tekst en uitleg over de verschillende realisaties
- LIFE NOPE (No Pesticides) werd ingediend en zit momenteel in de evaluatiefase
- Het project VETree (Veteran Tree Network) loopt

3.2. Multifunctionele groenpolen rond Gent

Ruimte voor recreatie, natuur, landbouw en bos

Rond Gent worden 4 groenpolen ontwikkeld: het Parkbos, de Gentbrugse Meersen, de Vinderhoutse bossen en het Oud Vliegveld Lochristi. Planologisch zijn deze vastgelegd in het GRUP afbakening grootstedelijk gebied Gent.

Groenpool Parkbos Gent - De Pinte - St-Martens- Latem

Voor de groenpool Parkbos is een apart RUP opgemaakt met daaraan gekoppeld onteigeningsplan van ca. 325 ha. De RUP werd goedgekeurd door VR op 9 juli 2010.

Realisatie van natuur- en boskernen

De visie van de groenpool zit vervat in het RUP. Voor de realisatie van het project wordt gewerkt met het instrument onteigening voor de realisatie van natuur- en boskernen. Ten behoeve van de landbouw is een grondenbank actief en wordt gewerkt volgens de afspraken van het landbouwprotocol.

Volledig klaar in 2018

Sinds de herbevestiging van het RUP in juli 2010 is de uitvoering van Parkbos in een stroomversnelling geraakt. De fasering bepaalt dat de verwerving dient te worden afgerond in het jaar 2014. De inrichting wordt beëindigd in het jaar 2018.

Resultaten

Wat betreft de aankopen is ongeveer de helft van het toekomstige parkbos verworven. Ongeveer 170 ha is in beheer bij het ANB via verwerving, erfpacht of beheeroverdracht. Er lopen onderhandelingen voor nog 38 ha.

De inrichting is lopende. Het wandelpadendossier van de Quick Wins zijn in uitvoering. De aanleg van het portaal Grand Noble en levering en plaatsing van het meubilair is aanbesteed in 2013. De ontwerp opdrachten voor het speelbos Scheldevelde en het portaal Den Beer is afgerond.

Oud Vliegveld Lochristi – Oostakker

Het Oud Vliegveld zelf is eigendom van de Vlaamse Overheid, beheerd door Waterwegen en Zeekanaal NV. Op dit moment wordt de site geëxploiteerd voor zandontginning. Na deze ontginning zal de put gefaseerd worden opgevuld met ruimings- en baggerspecie voor hun werken aan waterlopen, onder meer vanuit het project Seine-Schelde.

Noordwestelijke arm al opgevuld

De ontginning duurt tot 2018 en de opvulling tot 2020. Dat is vastgelegd in het ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) en vertaald in de milieuvergunning. Daarna zal de groenpool gerealiseerd worden. Op een deel van de site, de noordwestelijke arm, is de ontginning en opvulling al afgerond. Het ANB overlegt met Waterwegen en Zeekanaal NV voor de gefaseerde inrichting van de groenpool.

Beheerplan nodig

Behalve het planologische kader bestaat er geen uitgewerkte visie op de ontwikkeling van deze groenpool. Er is wel een nabestemmingsplan ingediend in het kader van het MER en aanvraag milieuvergunning. Met het oog op de gefaseerde inrichting van de groenpool, is een meer gedetailleerd inrichtings- en beheerplan nodig. Dit dient echter te passen in de toekomstige ontwikkeling van de gehele groenpool. Daarom is het nuttig ook een visie voor de ontwikkeling van de groenpool op te maken, in overleg met de mogelijke partners en belanghebbenden op het terrein. Het project bestaat in deze fase dus uit twee delen: de ontwikkeling van een globale visie op de inrichting van de gehele groenpool en de uitwerking van concrete inrichtings- en beheerplannen voor de toekomstige groenpool. De realisatiefase wordt uitgewerkt en uitgeschreven in of gelijklopend met de opmaak van de ontwikkelingsvisie en inrichtings- en beheerplannen.

Resultaten

- Het selectiebestek van de ontwerpwedstrijd voor de Groenpool Oud-Vliegveld is klaar.
- Een overleg rond de waterproblematiek in het gebied Oostakker-Lochristi is doorgegaan onder leiding van de gouverneur van Oost-Vlaanderen. Er zal een nieuwe aftakking van de Westlede naar de haven komen. Er wordt nog gezocht naar bijkomende middelen om dit te realiseren.
- Inrichtingsschets voor NW arm van het projectgebied werd opgemaakt door ANB.

Vinderhoutse bossen

De Groenpool Vinderhoutse bossen wordt uitgebouwd tot één van de vier groenpolen aan de rand van Gent. Deze groenpool maakt deel uit van het buitengebied-RUP 'Vallei van de Oude Kale en Appensvoorde'. De groenpool is tevens opgenomen in het Landinrichtingsproject 'Leie en Schelde'. Na de goedkeuring van het inrichtingsplan eind 2012 kon de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) samen met de betrokken partners (ANB, Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), Provincie Oost-Vlaanderen, stad Gent, gemeente Lovendegem) starten met de invulling van de groenpool.

Resultaten

- In 2013 is de opmaak van het Ruimtelijk Uitvoeringsplan (RUP) opgestart
- Meerdere werkgroepen zijn opgestart, o.a. voor de concrete uitwerking van de portalen Leeuwenhof en De Campagne. In 2013 werd ook de grondenbank opgericht, een overeenkomst tussen het ANB en de VLM waarbij deze laatste gronden aankoopt i.o.v. het ANB

- Bewoners, bedrijven en verenigingen konden in het najaar van 2013 projecten indienen om natuur- en landschapselementen te ontwikkelen op private gronden (zoals het uitvoeren van erfbeplantingen, hagen, herstellen van een boomgaard, graven van poelen,...). Een aantal projecten werd geselecteerd en de VLM voorzag middelen om een aantal projecten te subsidiëren
- Ook op communicatie- en participatievlak werden de eerste stappen gezet. Een klankbordgroep kwam een aantal keren samen om de eerste plannen door te nemen. Tijdens een begeleide fietstocht in het voorjaar konden geïnteresseerden de groenpool verkennen. Twee nieuwsbrieven informeerden de bevolking over de evoluties in het project van de Vinderhoutse Bossen

3.3. De parels van de Vlaamse rand rond Brussel opwaarderen

In 2011 keurde de Vlaamse Regering de flankerende maatregelen voor het Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel goed. Door synergie tussen het groene karakter van het gebied en de culturele en diverse aspecten van de Vlaamse samenleving wordt de Vlaamse groene rand rond Brussel gesloten en ontsloten.

Gordel van trekpleisters

De belangrijkste missie van het project is de individuele parels van kastelen, domeinen, parken, bossen en natuurgebieden, eigendom van de Vlaamse Overheid tot één collectieve gordel van patrimonium- en groenbezit uit te bouwen en er tezelfdertijd een culturele, cultuurhistorische, educatieve, ecologische en Europese dimensie aan te geven.

Totaalproject om de ecologische eigenheid te beschermen

De flankerende maatregelen zijn een totaalproject met vele dimensies waar de betrokken administraties en openbare instellingen op een geïntegreerde wijze samenwerken.

Hierbij wordt de authenticiteit van de Vlaamse groene rand rond Brussel gewaarborgd en doelgericht ontwikkeld in functie van de ecologische, culturele en sociaal- maatschappelijke kenmerken die historisch verbonden zijn met dit gebied.

De belangrijkste doelstelling op ecologisch vlak is de eigenheid van dit gebied beschermen en een actief natuurontwikkelingsbeheer te voeren. Het doel is om de unieke natuur- en bosgebieden en kasteeldomeinen en –parken die eigendom zijn van de Vlaamse overheid in al haar bestuursniveaus verder uit te bouwen. Bovendien moeten ze verbonden worden tot een coherente groene gordel van openbaar patrimonium. Dit kan gerealiseerd worden door bijkomende aankopen en/of overdrachten en het aangaan van samenwerkingsverbanden worden

Samenwerking tussen heel diverse partners

De geïntegreerde aanpak van de flankerende maatregelen komt tot uiting in de effectieve samenwerking tussen de verschillende administratieve en de Vlaamse openbare instellingen enerzijds, de provincie en de lokale besturen anderzijds, alsook met alle mogelijke partners uit de private en/of semi-private sector.

De flankerende maatregelen sluiten aan bij het regeringsbeleid over de Vlaamse rand rond Brussel en bij de vernieuwde maatschappelijke evoluties. Daardoor waarborgt het de duurzaamheid van die ontwikkelingen.

Resultaten

- Finaliseren en kwalitatief verbeteren van het traject 'van Basiliëk tot Basiliëk' tussen Grimbergen en Vilvoorde
- Informeren en begeleiden van gemeentebesturen in het kader van de subsidiëring voor groenprojecten in het flankerend beleid van de Vereniging van de Stad en de Gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (VSGB)

3.4. Meerjarenplan voor stadsbossen

Jaarlijks wordt in Vlaanderen heel wat ondernomen rond stadsbossen. Om de resultaten hiervan in kaart te brengen, nam ANB in 2012 het initiatief om een meerjarenplanning op te maken voor de stads(rand) bosprojecten waarbij ANB betrokken is. De combinatie van een goede meerjarenplanning en een goed projectmanagement zullen de opvolging en realisatie van alle initiatieven vereenvoudigen.

Naast de rol van het agentschap, de medewerkers en trekkers en de kritische factoren worden voor elk stads(rand)bosproject een algemene stand van zaken, de afbakening op bestemmingsplannen, de visievorming, de toegankelijkheid en de inrichting gebundeld.

Resultaten

Provincie West-Vlaanderen

- Voor het stadsbos van Tielt-Dentergem, Poelberg-Meikensbossen, liggen de kredieten voor aankopen ter goedkeuring voor
- Met de stad Poperinge zijn de eerste akkoorden gesloten voor wat de realisatie en aankoop van gronden van het speelbos Bommelaer betreft
- Bij het stadsbos Roeselare zijn 5,5 ha aangekocht en bijkomende onderhandelingen zijn lopende
- In het Parkbos 'Balokken' in Wervik werd in september 2013 het laatste perceel in privaat bezit, goed voor 1,82 ha, aangekocht. De rationalisatie van de grenzen, wat zal gebeuren via ruil en inrichting, is in voorbereiding
- Bij de projecten voor de stadsbossen van Waregem-Wielsbeke, het Schoondalbos, en het stadsbos van Kortrijk, het Preshoekboslopen onderhandelingen met eigenaars
- Parkbos Bredene, "de Spuikom": na de eerste twee aankopen van 11 ha werd geen vrijwillige aankoop meer gerealiseerd. Het ruimtelijk uitvoeringsplan, opgemaakt door de gemeente Bredene, geeft de gemeente de onteigeningsbevoegdheid. De opdracht tot minnelijke aankoop voorafgaand aan de gerechtelijke onteigening is opgestart en toevertrouwd aan de West-Vlaamse Intercommunale. Parallel wordt het inrichtingsplan in het voorjaar 2014 verder opgemaakt door het ANB in overleg met de gemeente Bredene

Provincie Oost-Vlaanderen

- In het kader van het stadsbos van Deinze, Goed te Parijs, werden volgende zaken gerealiseerd:
 - o 8 ha grond van ANB werd uit bezetting ter bedde gehaald om er bos op te realiseren (zowel spontaan als door aanplant)
 - o de geboortedreef (Lindes) werd herplant
 - o Het Landinrichtingsproject Stadsbos Deinze (Vlaamse Landmaatschappij, ANB, Stad Deinze) ging in uitvoering:
 - De porfierwegen ten behoeve van recreatief wandelen en fietsen zijn operationeel
 - De monumentale Astenedreef werd terug aangevuld met lindes, er werden fietsenstallingen voorzien en het historisch smeedwerk aan de toegang Gampelaeredreef werd gerenoveerd

- Er werd een wandel- en fietsbrug met verkeersremmende maatregelen geplaatst bij vakantiecentrum De Ceder
- De boswachtersdreef werd heraangeplant en de zate genivelleerd
- Er werden sloten geruimd en een bijkomende poel aangelegd
- In de bedding van de historische Gampelaeredreef werd autoverkeer onmogelijk gemaakt
- Het ANB richtte de wastine (16 ha) in en introduceerde 4 Galloway-runderen om spontane verbossing onder jaarrondbegrazing te initiëren
- Het ANB voorzag alle hoofdtoegangen van nieuwe infoborden, maakte de websitepagina operationeel en gaf een gebiedsfolder uit
- De twee zaadboomgaarden zijn volledig aangeplant en werden commercieel geoogst na openbare veiling
- Het ANB sloot voor 9 jaar een overheidsopdracht af die schapenbegrazing uit biologische landbouwvoering in dreven en bosranden mogelijk maakt
- Het ANB en de Stad Deinze startten een gezamenlijk uitgebreid bosbeheerplan op in de zomer van 2013 (samen ca. 60 ha)
 - In het Muziekbos te Ronse, werden volgende zaken gerealiseerd:
- Het ANB startte het beheerplan voor het bosreservaat Sint-Pietersbos (ca. 55 ha) op
- Het ANB kocht 12 ha eikenbeukenbos aan nabij de Rijkswachtdreef wat het patrimonium op 125 ha brengt
- Het ANB startte in 2013 voor ca. 60 ha nieuwe aankoopdossiers op in het kader van de Instandhoudingsdoelstellingen (Natura 2000) en groen in de stad
- De vergunningsaanvragen ten behoeve van de realisatie van het mobiliteitsplan (traag verkeer en voorrang zachte weggebruiker) werden ingediend en gedeeltelijk verleend
- Het ANB herstelde alle onverharde boswegen die in slechte staat waren (ca. 3km) binnen haar patrimonium
- De stedenbouwkundige vergunning voor het herplaatsen van de wandelgeleiding op de hellingen, de afsluitingen en een nieuw plankenpad op de hoofdweg door het bosreservaat werd verleend
- Drie platforms in de bivakzone Muziekbos werden in gebruik genomen
- De speelzone Boekzitting (-12 jaar) werd ingericht met enkele spelelementen en –prikfels

Provincie Antwerpen

- Het project Stadsrandbos Antwerpen Zuid werd omgevormd tot 'Landschapspark Antwerpen Zuid'. Dit project werd ingediend en goedgekeurd als strategisch project. Onder coördinatie van de provincie Antwerpen maken de gemeenten Hemiksem, Aartselaar, Edegem, Kontich, Lint, Hove, Mortsel, Boechout en Borsbeek deel uit van het Landschapspark Zuidrand. Samen met het ANB en lokale verenigingen werd een landschapswerking gestart die de gemeentegrenzen overstijgt. Projecten die in 2013 gerealiseerd zijn, zijn onder meer fauna-akkers, inventarisatieproject trage wegen, 'plant van hier' en een wandellussenkaart
- Ertbrugge is één van de oudste beschermde landschappen, op de grens van Wijnegem en district Deurne. Het ANB heeft een deel in eigendom en koopt verder aan. Er wordt sterk ingezet op samenwerking met andere partners (buurtcomité, regionaal landschap, moestuinvereniging,...). Enkele concrete projecten uit 2013 zijn: opstart van een natuurlijk grasbeheer open ruimte met

Schotse hooglanders, opstart van een project om een overgangszone tussen de bewoning en het stadsbos multifunctioneel in te richten, schapenbegrazing van de hoogstamboomgaard, opwaardering van een zone voor moestuinen met speciale aandacht voor andersvaliden, kinderen en groepen en de realisatie van een speelbos aansluitend op de terreinen van de jeugdlokalen en de moestuinen

- Het stadsbos van Mechelen wordt opgenomen in het Actieplan Stadsbossen. Het vroegere militair domein in St-Katelijne-Waver zal door het ANB verworven worden. Een eerste overleg met de stad heeft plaats gevonden. Het project wordt in 2014 opgestart met bijzondere aandacht voor draagvlak van de omwonenden

4. Kritische voorwaarden voor een efficiënt en effectief natuurbeleid

4.1. ANB werkt mee aan het Europees Beleid

Het agentschap werkt actief mee aan het tot stand komen en het uitvoeren van het internationale en Europese beleid op vlak van natuur, bos en groen.

EU-biodiversiteitsstrategie voor 2020: 'Onze levensverzekering, ons natuurlijk kapitaal'

Het ANB nam actief deel aan de diverse thematische werkgroepen die opgezet werden voor de voorbereiding en begeleiding van de implementatie en de uitwisseling van ervaring bij de uitvoering:

- De EU-strategie voor de groene infrastructuur wil investeringen in en het gebruik van groene infrastructuur in Europa te bevorderen. Het is een instrument waarbij de natuur wordt ingezet om ecologische, economische en sociale voordelen te genereren. Het agentschap droeg bij aan het verzamelen van praktijkvoorbeelden
- Samen met de doelgroepen werd een gemeenschappelijke interpretatie uitgewerkt rond het herstel van gedegradeerde ecosystemen. Er een strategisch implementatiekader en een 'guidance document' uitgewerkt
- Uitwisseling van expertise over de aanpak van implementatie van Natura 2000, inhoudelijke aspecten van de aanwijzingsbesluiten SBZ-H, stand van zaken van de Prioritised Action Frameworks van de lidstaten, ontwikkeling van nieuw communicatieplatform 'Working Together in Natura 2000', opzet van de workshops over financieringsmogelijkheden voor Natura 2000 door WWF onder contract van de Europese Commissie
- Uittekening van een conceptueel kader voor het karteren en evalueren van ecosysteemdiensten, waarbij de meervoudige rol van biodiversiteit voor het duurzaam menselijk welzijn wordt in beeld gebracht. Ondertussen zijn 6 pilootprojecten opgestart om dit concept aan de praktijk te toetsen: natuur, landbouw, bos, zoet water, marien, natural capital accounting. België is betrokken bij landbouw (Vlaamse Landmaatschappij als leider), bos (Waals gewest) en marien (federaal)
- Aanpak voor het concept 'no net loss': Bij de uitwerking van de scope voor dit thema werd aandacht gegeven aan 'biodiversity offset concept', oplossen van connectiviteitsknelpunten en belang van de Groene Infrastructuur, concrete implementatie van mitigerende en compenserende maatregelen in het kader van de MER-procedures en referentiewaarden mbt beoordeling van significantie van effecten, meten van verlies en compensatie van biodiversiteit, relatie met bestaande wetgeving
- Biodiversiteit en landbouw: samenbrengen van voorbeelden voor geïntegreerde aanpak voor biodiversiteitsbehoud en agrarisch landgebruik, uitwisseling van informatie inzake toepassing en efficiëntie van agro-milieu maatregelen
- Atlantisch biogeografisch seminarie met betrekking tot de implementatie van Natura 2000: bijdrage in de opzet van grensoverschrijdende projecten, uitwisseling van kennis en ervaring inzake implementatie van Natura 2000, planning van gezamenlijke acties zoals een workshop over de stikstofproblematiek in samenwerking met Nederland en Groot-Brittannië begin december

Nieuwe Europese wetgeving met betrekking tot invasieve soorten

De Europese Commissie heeft een ontwerp van verordening voorgelegd voor de aanpak van invasieve uitheemse soorten. In de voorbereidende processen werd vanuit het ANB expertise gedeeld (onder andere met Betrekking tot het opzetten van een waarschuwingssysteem exoten en hoe in België wordt gewerkt aan protocollen om te oordelen welke exoten invasief zijn en voor welke ingrijpen zinvol en haalbaar is).

EU-financieringsprogramma's 2014-2020

- bijdrage in de standpunten voor de verdere uitwerking van het juridisch kader, het operationeel plan en de projectthema's voor de diverse financieringsprogramma's LIFE, INTERREG, Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), Plattelandsontwikkelingsprogramma
 - o LIFE: De verordening van het nieuwe LIFE-programma werd goedgekeurd
 - o INTERREG/EFRO: themadoelstelling biodiversiteit en efficiënt gebruik van natuurlijke hulpbronnen werd weerhouden als prioritair thema zoals voorgesteld door het ANB op basis van onderbouwing van de mogelijke synergiën met andere thema's
 - o Plattelandsontwikkelingsprogramma: ihkv de voorbereiding van het operationele programma werden diverse maatregelen ter ondersteuning van implementatie van Natura 2000 uitgewerkt
- Organisatie van de Belgische workshop over 'financiering van Natura 2000' in samenwerking met WWF en het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie. De financieringsopportuniteiten voor Natura 2000 onder het EU Regionaal Ontwikkelingsfonds, het landbouwfonds en het nieuwe LIFE-programma werden toegelicht door de diensten die deze fondsen beheren. Daarnaast werd ook het overzicht gegeven van de prioriteiten opgenomen onder het Prioritised Action Framework (PAF) voor Vlaanderen en Wallonië.

LIFE 2012 projectoproep

De 6 ingediende Life-projecten 'Natuur' voor Natura 2000 die voor België werden goedgekeurd zijn projecten van Vlaanderen. De totale cofinanciering die hiermee binnengehaald wordt komt op 25,8 miljoen euro. Vier van deze projecten werden ingediend door het agentschap: LIFE OZON voor het Zoniënwoud, LIFE SCALLUVIA voor het gebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde, LIFE TOGETHER voor het Valleigebied van de Kleine Nete, LIFE FLANDRE voor duinhabitats in een grensoverschrijdend gebied met Frankrijk.

EU Bossenstrategie

De Europese Commissie lanceerde een nieuwe EU Strategie voor Bos. Deze strategie benadrukt dat bossen niet alleen belangrijk zijn voor plattelandsontwikkeling, maar ook voor het milieu en voor biodiversiteit, industrie en bio-energie gerelateerd aan bosproductie, en voor de bijdrage in mitigatie en adaptatie van klimaatverandering. Het ANB heeft de Mededeling toegelicht tijdens het sector-overleg 'Bos'.

Conventie Biodiversiteit

Uitvoering van een eerste evaluatie van de Aichi Doelen van het Strategisch Plan voor Biodiversiteit 2020:

evaluatie van de instrumenten aangewend voor de implementatie; screening van monitoring, datasystemen en indicatoren voor de evaluatie van uitvoering; nieuwe aspecten betreffende behoud en duurzaam gebruik van biodiversiteit; wetenschappelijke en technische noden voor de realisatie van de doelen.

Vlaams Fonds Tropisch Bos

In 2013 werd geen projectoproep gelanceerd vanuit het Vlaams Fonds Tropisch Bos. De middelen werden aangewend om de begeleiding van de nog lopende projecten verder te zetten. Sinds 2002 werden 67 projecten ondersteund in 7 landen, waarvan momenteel 9 projecten nog in uitvoering zijn.

4.2. Door het bos de bomen zien: het ANB stemt de verschillende regels op elkaar af

Het agentschap hanteert een projectmatige en gefaseerde aanpak om de verschillende regelgevingen waarvoor het bevoegd is op elkaar af te stemmen en de procedures te vereenvoudigen.

Integratieproject wetgeving met betrekking tot natuur, bos en groen

Het Project Wetsintegratie is ontstaan uit de nood tot afstemming van de diverse ANB-gerelateerde regelgevingen, vooral op het gebied van natuur, bos, jacht en visserij. In hun huidige vorm zijn deze regelgevingen niet volledig op elkaar afgestemd. Dit heeft mogelijk negatieve gevolgen op het vlak van de rechtszekerheid en de effectiviteit van de regelgeving. Om deze reden wil het ANB, in het belang van de betrokken partijen, niet in het minst de burger die als rechtsonderhorige met deze regelgeving te maken krijgt, zijn sectorregelgeving grondig afstemmen.

Het project wordt uitgevoerd aan de hand van een aantal modules, die elk een bepaald thema behandelen.

Resultaten

Multifunctioneel natuurbeheer, het instandhoudingsbeleid en de doorbraak 64 Witboek Interne Staatshervorming

- Het concept multifunctioneel natuurbeheer werd omgezet in regelgevende teksten. Omwille van de grote onderlinge verwevenheid werd dit gecombineerd met het regelgevende werk dat nodig is voor het instandhoudingsbeleid (implementatie van de EU-Vogelrichtlijn en de EU-Habitatrichtlijn)
- Er werden conceptnota's en ontwerpen van regelgevende teksten opgemaakt voor de verschillende onderwerpen binnen deze module. Over de inhoud van deze teksten zowel intern als extern gecommuniceerd en overleg gepleegd. De externe communicatie en overleg vonden plaats met zowel maatschappelijke doelgroepen als met andere overheidsinstanties
- Er werd gefocust op het eerste deel van het traject:
 - o het multifunctioneel natuurbeheer: door een sterke vereenvoudiging van procedures en door over te schakelen op een stimulerend en resultaatgericht beleid worden de mogelijkheden inzake natuurbeheer verruimd voor iedereen die zich hiertoe wil engageren
 - o het instandhoudingsbeleid: de nodige regelgeving werd uitgewerkt om de instandhoudingsdoelstellingen te kunnen realiseren. De aanpak met betrekking tot managementplannen en zoekzones werd ook reeds in een uitvoeringsbesluit uitgewerkt
 - o het Witboek Interne staatshervorming – Doorbraak 64: de afspraken die gemaakt werden met provinciale besturen in kader van het witboek over regionale landschappen en bosgroepen werden opgenomen in het wijzigingsdecreet
- Er werd een ontwerp van wijzigingsdecreet 1990 opgemaakt voor het decreet natuurbehoud van 21 oktober 1997 en het Bosdecreet van 13 juni alsook diverse ontwerp-uitvoeringsbesluiten

- Het voorstel van decreet en de hierbij horende uitvoeringsbesluiten werden voorgesteld aan betrokken sectoren en administraties
- De Vlaamse Regering gaf haar eerste principiële goedkeuring aan het ontwerpdecreet en aan een eerste uitvoeringsbesluit (met betrekking tot het instandhoudingsbeleid)
- De wetteksten werden klaar gemaakt met het oog op een tweede principiële goedkeuring ervan door de Vlaamse Regering
- De overige ontwerp-uitvoeringsbesluiten, met betrekking tot het natuurbeheerplan, de erkenning van reservaten, de financiering en de criteria voor duurzaam natuurbeheer werden opgemaakt
- Het project kreeg een nieuwe naam: 'geïntegreerd beheer ten behoeve van natuurbehoud'

Stroomlijning jachtregelgeving

De werkzaamheden voor de module stroomlijning jachtregelgeving zijn afgerond. De ontwerpen van regelgevende teksten (het Jachtvoorwaardenbesluit, het Jachtadministratiebesluit en de aanpassingen van het Soortenschadebesluit), met begeleidende nota's werden een eerste keer principiële goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

Evaluatie Soortenbesluit

De werkzaamheden voor de module evaluatie Soortenbesluit zijn afgerond. Een ontwerp van regelgevende tekst, met begeleidende nota, is overgemaakt aan het kabinet. Er heeft al interkabinettenoverleg plaats gehad.

Riviervisserij (evaluatie uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering)

De werkzaamheden in het kader van deze module werden afgerond, en het nieuwe visserijbesluit werd in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd. Nadien zijn de nodige stappen ondernomen om de inhoud van het besluit te communiceren naar de betrokken burgers.

4.3. Verhogen van respect voor natuur, bos en groen door handhaving

Het agentschap zet handhaving in om te komen tot meer respect voor natuur, bos en groen.

Plan opstellen

Het jaarlijks opstellen van een degelijk handhavingsplan vormt de basis voor het handhavingsbeleid van de natuur-, bos-, jacht- en riviervisserijregelgeving. Dit handhavingsplan stellen we op in overleg met de provinciale diensten en draagt bij aan het jaarlijkse milieuhandhavingsprogramma van de Vlaamse Hoge Raad voor Milieuhandhaving.

Visie op langere termijn

Om de handhavingstaken op een volwaardige manier te kunnen invullen, bleek de planfiguur van een jaarlijks handhavingsplan en een reeks interne richtlijnen en afspraken nog niet voldoende te zijn. Een meerjarenvisie en anderzijds aan een doelmatigheidsstrategie werden opgesteld.

De essentie van het meerjarenprogramma is een planmatige en programmatorische aanpak met:

- meer nadruk op preventie (verhoging naleving)
- de inschatting van de risico's van niet naleving (+ uitvoeren van risicoanalyse) wat moet leiden tot het vast stellen van nieuwe prioriteiten
- een gefaseerde doelgroepenanalyse
- een cyclische aanpak.

Resultaten

Meerjarenvisie

- Goedkeuring van de verder uitgewerkte meerjarenvisie op het gebied van handhaving door de directieraad. In de visie worden de acties in een globaal (rollend) meerjarenprogramma worden opgenomen met een aanzet van gerichte interventies

Actieplan autonomie natuurinspectie

- Uitvoering en positieve evaluatie van het afwegingskader voor aanmaningen en PV's. Het wordt als evenwichtig beoordeeld en het wordt niet ervaren als een dwingend keurslijf
- Voortzetting evolutie minder PV's, meer aanmaningen met minder zware administratieve procedures tot gevolg
- Voortzetting implementatie van een verhoogde autonomie van de Natuurinspectie met een rechtstreekse aansturing van de provinciale cellen door de cel Natuurinspectie van de centrale diensten

Handhavingsrapport

- Opstelling en goedkeuring handhavingsrapport 2012

Wetgeving

- Afronden van de voorstellen tot aanpassing van de bepalingen rond dwangsommen en milieuschendingen in het milieuhandhavingsdecreet en milieuhandhavingsbesluit binnen de Leefmilieu, Natuur en Energie-werkgroep milieuhandhaving

Pragmatisch handhaven

- Opstart risicoanalyse rond de risico's van niet-naleving van de regels in functie van hun impact op de natuur
- Bepaling van de prioritaire doelgroepen voor vaststelling van overtredingen: bijzondere veldwachters, boeren, grondeigenaars, jagers, organisatoren van (recreatieve) evenementen (informele groepen), overheden, paardenhouders, tuincentra, vogelhouders, gemotoriseerde recreanten en internethandelaars

Samenwerking

- Op lokaal vlak werd intens samengewerkt met de parketten, de politiediensten en de andere administratieve overheden (in ad hoc dossiers)

Vlaamse Hoge Raad voor Milieuhandhaving

- Het ANB participeert actief in de Vlaamse Hoge Raad voor Milieuhandhaving (VHRM) en de werkgroep Vaststelling en Toezicht wordt in een roterend voorzitterschap voorgezeten door de administrateur-generaal van het ANB en het afdelingshoofd van de afdeling Milieuhandhaving, Milieuschade en Crisisbeheer
- Medewerking aan de ontwikkeling van de website www.milieuhandhaving.be
- Medewerking aan onderzoek naar de problematiek van de aansprakelijkheid van de toezichthouder en van milieuhandhaving in havengebied
- Medewerking en deelname aan het internationaal najaarscongres over milieuhandhavingsnetwerken
- Medewerking aan het opstellen van een nota 'methodologie overkoepelende aanbevelingen meerjarenprogramma
- Actief bijdragen aan de discussie over de problematiek van de handhaving van de omgevingsvergunning

4.4. Meewerken aan het indelen van de ruimte

Het agentschap werkt mee aan de uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV), in de eerste plaats aan de afbakening van de agrarische en natuurlijke structuur.

Een plaats voor natuur en landbouw

Voor de uitvoering van het RSV is de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (GRUPs) nodig. Hiervoor werden beleidsdomeinoverschrijdende ambtelijke teams opgericht, de RUPteams. Het agentschap participeert actief in deze teams. De RUPteams geven vorm aan de GRUPs en organiseren overleg met de overheden en het middenveld.

Via de RUPs worden planologische natuur- en natuurverwevingsgebieden vastgelegd in het RSV.

AGNAS staat voor de 'afbakening van de natuurlijke en agrarische structuur'. Binnen dit project wordt gefocust op de afbakening van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN), de afbakening van bos- en natuurgebieden buiten VEN en de opmaak van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

Resultaat

- ANB participeerde actief aan de RUPteams van alle lopende RUPS in uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, vanuit het natuurbeleid voornamelijk belangrijk voor de afbakening van VEN en IVON (Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk). Er liepen in 2013 een 20tal RUP-processen. Op deze link <http://rsv.vlaanderen.be/RSV/RuimtelijkStructuurplanVlaanderen/Planningsprocessen/Landbouwnatuurenbos/Gebiedsgerichtprogramma> vind je een stand van zaken van alle processen. Een groot deel ervan overlapt (gedeeltelijk) met Speciale beschermingszones zodat een maximale afstemming met het IHD-proces noodzakelijk is
- We startten met een studie over natuurverweving met als voornaamste doel landschapsbeelden van natuurverwevingstypes te kunnen presenteren en op deze manier het debat hierover mogelijk te maken

4.5. Integraal waterbeleid om ecologie te stimuleren

Het agentschap draagt actief bij tot de realisatie van de doelstellingen van het decreet Integraal waterbeleid.

Resultaten

Waterforum

Hoogtepunt was de organisatie van het waterforum op 23 september dat handelde over het traject van formulering van ecologische doelstellingen tot effectieve realisatie op het terrein. Het Waterforum 2013 telde 220 deelnemers en 23 sprekers.

Stroomgebiedbeheerplannen

Momenteel wordt hard gewerkt aan de tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen en de afstemming met het project rond de instandhoudingsdoelstellingen. Dit is gebeurd door alle watergerelateerde prioritaire inspanningen uit de S-IHD-rapporten te verzamelen en te koppelen aan de waterlichamen conform de Kaderrichtlijn Water.

Voor de opmaak van de tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen hebben we ook een methodiek uitgewerkt om de grondwaterafhankelijke terrestrische ecosystemen te kunnen betrekken bij de beoordeling van de goede kwantitatieve toestand van de grondwaterlichamen. Er werden eveneens ecologische oppervlaktewaterkwantiteitsdoelen uitgewerkt.

Soorten en water

De acties die nodig zijn voor het soortbeschermingsprogramma beekprik-rivierdonderpad-kleine modderkruiper worden momenteel reeds geconcretiseerd.

Samen met de waterbeheerders werkte het ANB ook een aanpak uit voor de Europese bever onder de vorm van een soortbeschermingsprogramma. Met de waterbeheerders werden afspraken gemaakt over verantwoordelijkheden, afwijkingen op het soortenbesluit en werkingsmethodes. Het voorstel wordt momenteel overlegd met de belangengroepen.

4.6. Communicatie om het draagvlak te versterken

Het agentschap hanteert een communicatiestrategie met het oog op het versterken van het maatschappelijke en bestuurlijk draagvlak. Om dat te bereiken is het belangrijk om te communiceren op een manier die bestaande beelden doorbreekt en ook verschillende doelgroepen bereikt.

Resultaten

Publicaties met een professionele uitstraling en doelgroepdoorbrekend

- Eigen publicaties: Spoorzoeker, Vislijn, handhavingsrapport, jaarrapport, brochures en projectgebonden publicaties zoals bij Invexo, Sigma, Bosland, Zoniën, Parkbos ...
- Publicaties van derden: Groencontact, Tijdschrift en Praktijkboek Publieke Ruimte
- Doelgroep doorbrekende publicaties: OKRA magazine, Wapiti, Woef magazine, Libelle, ...

Media, pers en woordvoerderschap

- Inzet op proactieve perswerking
- Crisiscommunicatie tijdens de treinramp in Wetteren
- Structurele samenwerking met een aantal productiehuisen: 'Wild van Dieren', 'Vlaanderen Vakantieland' en 'Dieren in nesten'

Website en sociale media

- Voortzetting van de voortrekkersrol binnen de Vlaamse Overheid rond nieuw vormen van communicatie: twitter en facebook, geïntegreerde QR-codes en toegankelijke URL's
- Ontwikkeling Route You app om onze domeinen digitaal te ontsluiten

Campagnes

- Dag van het Park met een unieke samenwerking met Kinopolis en Fox in het kader van de lancering van hun nieuwe animatiefilm 'Epic' en een mooi netwerkmoment in Antwerpen
- Week van het Bos. Een uitvoerige impactstudie geeft onze nieuwe inzichten in de campagne en zal ons toelaten om in 2014 bij te sturen waar nodig
- Bobby- campagne. Dit is een positieve campagne die baasjes van honden moet aansporen om de hond aan de leiband te houden. Boswachters verdelen Bobby sleutelhanger en infobrochure

Strategische projecten

- Ontwikkeling van een communicatiestrategie voor twee strategische projecten: de natuurdoelen en het Groen in de Stad verhaal

Interne communicatie

- Ontwikkeling nieuwe strategie en plan voor de interne communicatie met drie strategische doelstellingen met prioriteiten:
 - We streven naar een open en transparante organisatie die luistert naar de medewerkers
 - Maximaal inventariseren en verspreiden van de inhouse kennis en expertise
 - ANB profileren als één straf team dat samen straffe dingen doet
- Verhoogde inzet op het meer betrekken / engageren van onze medewerkers bij de werking van onze organisatie via intranet, tweewekelijkse digitale nieuwsbrief, organisatie innovatiewedstrijd 'De Gouden Sprinkhaan', initiatief 'Train je Collega' rond kennisdeling, de ANB-teamdag voor alle medewerkers en Focus 2014 voor alle leidinggevenden
- Tot slot werd een nieuwe aanpak uitgewerkt voor het communiceren van beslissingen van de directieraad en het managementcomité die in het komende werkjaar ten volle uitgevoerd zal worden

Boswijzer 2013: op twee jaar tijd meer dan 8.000 hectare bos erbij

Twee jaar na voorstelling van de Boswijzer, werden in oktober 2013 de resultaten voorgesteld van de tweede editie (de eerste opvolgmeting). Uit de nieuwste meting van de Boswijzer blijkt dat Vlaanderen 8.262 hectare meer bos telt dan twee jaar geleden. In 2011 werd een nulmeting gehouden via de Boswijzer, een objectieve methode om de oppervlakte bos op een eenduidige en nauwkeurigere manier te meten. De Boswijzer maakt gebruik van digitale luchtfoto's met zeer hoge resolutiebeelden waarbij in een eerste stap onderscheid gemaakt wordt tussen groen en niet-groen. In een tweede stap wordt gekeken naar welk groen hoger is dan drie meter (= bomen) en in een derde stap wordt die bomenkaart omgezet in een 'boskaart' door enkel die oppervlakten te selecteren die groter zijn dan 0.5ha en waar de bomen voldoende dicht bij elkaar staan. Voor de Boswijzer geldt dus de afspraak dat er slechts sprake is van bos zodra de bomen hoger zijn dan drie meter en de oppervlakte meer dan een halve hectare beslaat.

Meten is weten, maar als het over bos gaat is die wetenschap complex. Daarom is het belangrijk om dezelfde zaken met elkaar te vergelijken. De Boswijzer kijkt naar de reële situatie op het terrein. Als bomen gekapt worden, dan ziet de Boswijzer dit alsof er bos is verdwenen. Ook als het opnieuw aangeplant werd of zal worden met jonge boompjes. De Boswijzer zal dit pas opnieuw als bos zien als de bomen gemiddeld groter zijn dan drie meter, ook al is het juridisch altijd bos gebleven.

4.7. Het beleid wetenschappelijk onderbouwen

Beleidsvoorbereiding, opmaak van beheerplannen en soortbeschermingsprogramma's, vaststellen van instandhoudingsdoelstellingen en evaluaties van effecten in de passende beoordeling vereisen een degelijke wetenschappelijke onderbouwing.

Resultaten

- Voorbereiding van het onderzoeksprogramma voor 2013 en de planning van 2014 gebeurde in overleg met het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
- Uitwerking van de basis voor een langetermijnplanning
- Voor de opmaak van de 6-jaarlijkse rapportering in uitvoering van de Habitat- en de Vogelrichtlijn werden de afspraken voor de datalevering vastgelegd en methodiek afgesproken met Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. Beide rapporten werden teruggekoppeld met de IHD-overleggroep en tijdig ingediend bij de Europese Commissie
- Opstart van een overeenkomst met Natuurpunt voor de aanlevering van gegevens over soorten die verzameld wordt door de uitgebreide groepen van vrijwilligers bij de diverse verenigingen

5. Efficiënte, effectieve, klantgerichte en integere werking

5.1. Naar een beter gebruik van de informatie-technologie

Dit project werd in 2008 opgestart met als titel 'ICT- strategie'. Het doel is:

1. het opmaken van een strategisch ICT-plan met korte- en lange termijndoelstellingen
2. het opmaken van een operationeel ICT-plan
3. draagvlak creëren voor het nieuwe ICT-plan.

Resultaten

Algemeen

- Eerste jaar van de toepassing van de ICT-strategie waarbij enkel die projecten uitvoert worden waarvan de behoeften door de gebruiker(s) duidelijk gedefinieerd zijn, door het management zijn goedgekeurd en waar een procesbeheerder nauw bij het project betrokken is. De procesbeheerder is hierbij "end-to-end" verantwoordelijk
- Uitbreiding van de planningsperiode naar een meerjarenplanning
- Inzetten van een Program Management Board (PMB) voor de voorbereiding en advisering van projecten
- Verdere standaardisatie van de interne technische ICT-processen om het onderhoud van de toepassingen volledig persoonsonafhankelijk te maken
- Afronding van de inhaalbeweging inzake het up-to-date brengen van de documentatie voor de toepassingen en de testscenario's om de ICT-medewerkers te kunnen vrijstellen om aan nieuwe toepassingen te werken

IT-projecten

- Asbet (ANB Systeem voor beheerplannen en toegankelijkheidsregelingen): In productiestelling van de toepassing. Hiermee kunnen de dossiers over beheerplannen en toegankelijkheidsregelingen via een centraal, gis-gekoppeld dossieropvolgingssysteem behandeld worden
- Wildbeheer: De toepassing "het wilddrapport" van het e-loket wildbeheer werd in productie gesteld. Hierdoor kan wilddrapport digitaal ingediend worden. Er werden 5 meldingsformulieren ontwikkeld en in productie gesteld met financiering door de MIS stuurgroep van het Beleidsdomein LNE
- Soortenschade: Het Soortenschade e-loket werd in productie gesteld. Sinds dan is de burger in staat om een schadevergoeding via het e-loket aan te vragen
- POBW 3.1 (Plannen en Opvolging Beheer Werken): De nieuwste versie van de toepassing POBW werd in productie gesteld. Een aangepast ingave-scherm moet de registratie van de beheerwerken verder vereenvoudigen
- Ivanho (Programma voor opvolging van de houtverkoop): Een nieuwe versie van Ivanho werd in productie gesteld. Deze bevat een aantal aanpassingen n.a.v. vragen en opmerkingen die gegeven werden bij de introductie van het programma in de beheerregio's die Ivanho nog niet eerder gebruikten. Bijkomende aanpassingen van Ivanho na de ingebruikname van de Meetklem werden opgestart

Infrastructuur

- Verderzetting zoektocht naar mogelijke partners voor de nieuwe server infrastructuur
- Opstart zoektocht naar mogelijkheden om de kwaliteit van de dienstverlening van HP-Belgacom en e-IB te verbeteren
- Het Enterprise contract met Microsoft voor de Windows en Office licenties werd op basis van een SWOT-analyse en een vergelijkend onderzoek van verschillende opties, niet verlengd. Er is gekozen voor de financieel goedkoopste oplossing. Hiermee zijn aanzienlijke besparingen tot ca. 200.000 EUR mogelijk. Het ANB heeft hierdoor evenwel niet meer automatisch recht op de meeste recente versies van de software. Uit het verleden was echter al gebleken dat niet elke update een echte meerwaarde biedt

5.2. Werken aan een vlottere logistiek

Het ANB wil voor zowel de korte-, middellange- als de lange termijn een globaal logistiek beleid ontwikkelen en voeren. Dit moet er toe leiden dat het beheer, de opvolging en rapportering van de logistieke processen vlot kan verlopen.

Een uniforme aanpak moet eveneens zorgen voor een vlotte uitwisseling van gegevens waardoor de transparantie verder verhoogt.

Knelpunten in kaart brengen

Om knelpunten te kunnen inventariseren op het vlak van organisatieondersteunende processen moet de huidige (wissel)werking in kaart gebracht worden op centraal en provinciaal niveau. Een plan van aanpak zal hierop volgen met concrete acties en verbeterpunten op korte termijn en dit op basis van de input van zowel de centrale als de provinciale diensten. Hieruit volgt een globaal facilityplan.

In 2010 werd een strategische nota met de krijtlijnen voor de (re)organisatie van de logistiek binnen ANB goedgekeurd. De erin opgenomen principes verwoordden de specifieke doelstellingen van een facilityplan.

De verschillende logistieke processen worden geëvalueerd en stapsgewijs geïmplementeerd.

Resultaten

Algemeen

- Doorvoering van een operationele decentralisatie voor de werkkledij, de kantoorbenodigdheden, het dagelijks beheer van de dienstvoertuigen (onderhoud en brandstof e.d.) en de nutsvoorzieningen

Praktische wegwijzer

- Ter beschikkingstelling van het informatieaanbod over verschillende logistieke thema's via het intranet op een overzichtelijke manier beschikbaar te stellen voor zowel de logistiek verantwoordelijken als de eindgebruikers

Procesbeschrijvingen en procesoptimalisaties

- De ontwerpen van de diverse procesfiches kledij "to be" werden goedgekeurd
- De ontwerpen van de procesfiche's voor de aankoop, het beheer en de vervreemding van de dienstvoertuigen, alsook hun respectievelijke stroomschema's werden geactualiseerd. De ontwerpen voor de subprocessen "behoeftebepaling" en "bestelling" van de dienstvoertuigen en het proces van de vervreemding van dienstvoertuigen werd uitgewerkt
- De logistieke processen werden afgestemd op de geactualiseerd financiële instructies (vaste activa en verkoop)
- In het kader van de algemene procesoptimalisatie werd een eerste overleg- en planningsvergadering gehouden voor de processen van de aankoop en het beheer van kantoormeubilair

- Inzake de aankoop en het beheer van drukwerk(en) werd, na analyse van het proces, na marktonderzoek en na overleg met de drukkerij van het Agentschap voor Facilitair Management (AFM), beslist om alleen nog met de AFM-drukkerij (niet meer extern) samen te werken voor het drukken van enveloppes, "groet"-kaartjes en papier met gedrukt briefhoofd. Op deze manier werd het proces van aankoop & beheer verder geoptimaliseerd en werd er administratieve efficiëntiewinst geboekt

Operationele implementatie Lisa (Logistiek Informatiesysteem)

- Via een centrale stockmodule kledij (in Excel-formaat) werden aanvragen verwerkt en opgevolgd

Evaluatie van de werking van het kledijrichtlijn en het -proces en het opmaken van voorstellen aan het Management Comité om knelpunten op te lossen

- De nota logistiek-facility met het globaal logistiek kader, de stand van zaken m.b.t. strategische principes (max. decentralisatie) en de evaluatie van de logistieke werking goedgekeurd met de volgende prioritering:
 - o Het werken met een decentrale loketfunctie per thema: dit voorstel werd verwerkt in het informatieaanbodontwerp op de intranetrubriek logistiek
 - o Het uitwerken van een klachtenprocedure via het intranet: hiervoor werden de mogelijkheden onderzocht

5.3. Voortrekker voor een beter financieel management

Het agentschap is een van de piloten in het project van de Vlaamse overheid rond het optimaliseren en vernieuwen van het financieel instrumentarium. We werken aan transparantie, efficiëntie en doelmatigheid door het koppelen van het budget aan de inhoudelijke werking van het agentschap.

De focus ligt op:

- realiseren van tijds winst, kostenbesparing en kwaliteitsverbetering
- duidelijke, correcte en transparante rapportering
- begroting op basis van te leveren prestaties en prestatieniveau's.

Resultaten

Procesmanagement

- Het ANB heeft zich ingeschreven in het pilootproject voor het digitaal verwerken van alle facturen, zowel elektronische facturen (e-invoicing), PDF-facturen als fysieke facturen, kortweg het project "intelligent scannen", dat binnen de Vlaamse overheid gelanceerd wordt door IVA Centrale Accounting
- Het systeem van intelligent scannen is operationeel met één centraal facturatieadres waar de toegekomen facturen gescand worden, met zeer goede resultaten
- De processtromen werden ingrijpend gewijzigd. De efficiëntiewinsten die in de nieuwe processtromen worden geraamd, zijn ronduit frappant: op termijn zal de tijdsbesteding van ingevers-facturatie verminderd kunnen worden met een derde. Ook de boekhouders kunnen efficiënter ingezet worden
- Het principe van ontvangstregistratie werd ingesteld zodat de factuur autonoom door de budgethouder en de boekhouder kan afgehandeld worden en de dossierbeheerder slechts uitzonderlijk nog betrokken wordt bij de goedkeuring van de factuur
- De klemtoon werd gelegd op maximale verantwoordelijkheid bij de dienst met interne kwaliteitscontrole, in overeenstemming met de delegatie
- Samenhangend met de wijzigingen in de processen werd dan ook het delegatiebesluit aangepast

Contractmanagementsysteem

- Afsluiting van de marktverkenning voor het instellen van een contractmanagementsysteem
- De software van het weerhouden systeem (3P) werd geïnstalleerd en de opleidingen gegeven

Analytische boekhouding

- Het ANB werd geselecteerd om te participeren in een pilootproject over analytische boekhouding dat gecoördineerd wordt door de IVA Centrale Accounting en onder begeleiding van Ernst & Young gevoerd wordt
- De krijtlijnen werden uitgezet voor de projectcodes waarmee een link zal gelegd worden tussen de uitgaven die geregistreerd worden in Orafin en het budgetplan van het ANB

5.4. Talenten ontwikkelen in een waarden gedreven organisatie

Het agentschap werkt aan de uitbouw van een waarden gedreven organisatie. Door te werken rond gemeenschappelijke waarden maakt het agentschap zich klaar voor de toekomst en zal zij productiever en innovatiever kunnen werken.

Binnen het Human Resources Management werken we rond talenten, structuren, diversiteit en het verhogen van de maturiteit van de organisatie.

Resultaten

Besparingen in koppen en budget

- Verwijzend naar de beslissing van de Vlaamse regering ter zake, is het opzet om tegen eind 2014 een daling te realiseren van 6,5% in het aantal koppen ten opzichte van juni 2009. In 2013 heeft het agentschap, rekening houdend met de lopende wervingen en nog aan te vragen neutralisaties, een daling gerealiseerd van 6,1% (791 personeelsleden)
- De loonprognose voor het loonbudget 2013 toont een klein overschot van 31.000 euro of 0,1% voor 2013

Vorming: inzetten op kennisdelen

- Het beleid rond leren en ontwikkelen werd bijgestuurd en verduidelijkt. Klemtonen:
 - o Verduidelijking van de verantwoordelijkheden rond ontwikkeling en leerproces.
 - o De strategische ontwikkelprojecten voor de volgende 5 jaar zijn: elk talent telt, projectmatig werken, omgaan met belanghebbenden en multi-partijensamenwerking
- Verhoogde inzet op kennisdeling door het opbouwen van kennis, het verbinden van kennis en het borgen van kennis
- We gebruiken het 70:20:10 kader als inspiratiebron: 70% van het leren via ervaringsgericht leren tijdens het gewone werk, 20% via coaching & ondersteuning rond concrete werkthema's en 10% via formele training
- Het operationeel vormingsplan werd voorbereid tot en met 2014. Het bevat de thema's en de planning van formele training (de 10 uit het 70:20:10 kader)

Train je collega

In 2013 gaven collega's binnen tientallen overheidsorganisaties elkaar korte werkgerelateerde trainingen, in onderwerpen variërend van Excel tot conflicthantering, van Twitter tot online reputatiemanagement. Het ANB heeft met enthousiasme meegewerkt, we organiseerden 44 opleidingen met in totaal 291 cursisten. Het resultaat is dat het ANB in de top-5 staat van de deelnemende organisaties in Vlaanderen en Nederland.

Ploegbazen en experts op niveau D: talentmanagement in de praktijk

In 2013 werden 33 ploegbazen benoemd. In het tweede kwartaal werden 10 extra functies ploegbaas ingevuld van de 12 opengestelde functies, 4 arbeiders experts en 2 werkcoördinatoren op niveau D3.

Bijsturing werkwijze selectie en personeelsadministratie

- De stappen die doorlopen moeten worden om iemand te werven werden onder de loep genomen (proces selectie). Waar het kan werd er vereenvoudigd, waar het moest werden de afspraken duidelijk vastgelegd en gestroomlijnd. Dat gebeurde ook voor de personeelsadministratie. De vernieuwde afspraken werden geïmplementeerd
- *Meer beslissingsruimte voor provinciale dienst of afdeling*
Vroeger werd elke wijziging rond personeel beslist op de directieraad. Dat verandert: vacaturenota's van de provinciale diensten worden geagendeerd op Management Comité (MC), vacaturenota's van de centrale diensten op Directieraad (DR). beslissingen na een selectieprocedure (aanwerving) moeten niet meer op DR of MC komen, tenzij er volgens het Vlaams Personeelsstatuut een verplichting daartoe bestaat. Een volledig en goed gemotiveerd dossier is uiteraard wel noodzakelijk. beslissingen over wijziging van standplaats, evaluatielijnen of toekennen van functiebeschrijving worden genomen op het niveau van de provinciale dienst of afdeling
- *Betere samenwerking*
Er zijn veel partijen betrokken bij selectie en personeelsadministratie: het personeelslid zelf, de direct leidinggevende, MC en/of DR, MOD, Jobpunt, cellen A&C, cel HRM, etc. Om de stok vlot door te kunnen geven van de ene op de andere partij waren er duidelijke afspraken nodig. Dat is gebeurd. Overbodige stappen en tussenstations werden geschrapd, de stappen die bleven werden gedocumenteerd

Training voor ploegbazen

De nieuwe functie van ploegbaas werd ingevuld: de rol van ploegbaas, feedback geven en een werkbare planning maken. De basiskennis wordt doorgegeven via een stevige training, de opvolging gebeurt via intervisie (collega's delen kennis met elkaar) en coaching door de leidinggevende.

Proeftuin e-Talent: automatisering zachte HR (Ploeg en vorming) via Vlimpers

E-Talent, de verzamelnaam binnen Vlimpers van e-ploeg en e-leren is een middel om de administratieve kant van Ploeg en leren te vereenvoudigen. Samen met andere entiteiten van de Vlaamse Overheid werd geïnvesteerd in de ontwikkeling van dit luik in Vlimpers.

Er werd in twee proeftuinen getest hoe dit in de praktijk werkt. Op basis van de ervaringen uit de proeftuin zal dan beslist worden of e-Talent verder uitgerold wordt binnen het ANB.

Statutaire ronde

Een onderdeel van het talentbeleid is om op regelmatige basis een statutaire vacatureronde te organiseren. In 2013 werden 40 statutaire vacatures gelanceerd, waarop contractuele personeelsleden van ANB konden solliciteren. Alle 40 vacatures werden ingevuld.

5.5. Processen voortdurend verbeteren

Slechts een beperkt aantal processen is (gedeeltelijk) gedocumenteerd bij het ANB anno 2008. Een geïntegreerde benadering van procesmanagement is tot op heden onbestaande. Er is nood aan een standaardbenadering of -methodiek om in eerste instantie alle in gebruik zijnde processen te beschrijven, te documenteren, te analyseren en waar mogelijk te optimaliseren.

In het licht van organisatiebeheersing moet de methodiek ook in de komende jaren toelaten dat we bedrijfsprocessen continu kunnen afstemmen op veranderende prioriteiten en doelstellingen. Vanuit het standpunt van kwaliteitsmanagement en klantgericht werken wil het ANB haar processen doorlopend optimaliseren en verbeteren.

Processen analyseren om ze te optimaliseren

Bij het beschrijven, documenteren, analyseren en optimaliseren van processen zullen we bijzondere aandacht besteden aan uniforme toepassing van de processen, risicoanalyse en -beheersing, bedrijfscontinuïteitsmanagement, documentmanagement, interne controlemaatregelen en relevante indicatoren voor het sturen en opvolgen.

Via een gestructureerde aanpak beoogt dit project om de processen te beschrijven, te documenteren en te analyseren, de processen te optimaliseren en winsten te realiseren.

Er werden 92 processen geselecteerd om te behandelen binnen dit project.

Resultaten

- 40 processen zijn afgerond en geïmplementeerd
- Voor 49 processen is de opmaak van de procesbeschrijving in een gevorderd stadium
- Voor 3 processen werd nog niet gestart met de opmaak van de procesbeschrijving

6. Het agentschap in cijfers

Thema	Cijfers 2012
Totale oppervlakte Vlaamse natuurreservaten	6.608 ha
Totale oppervlakte erkende natuurreservaten	16.318 ha
Totale oppervlakte aangewezen bosreservaten	3094 ha
Aantal lopende natuurinrichtingsprojecten	13
Totale oppervlakte VEN	90.087 ha
Totale oppervlakte natuurverwevingsgebied	4.089 ha
Totale oppervlakte Speciale Beschermingszones	166.322 ha (NATURA 2000 gebied)
- Habitatrichtlijngebied	105.021 ha (38 SBZ-H)
- Vogelrichtlijngebied	98.243 ha (24 SBZ-V)
Totale oppervlakte Ramsar-gebieden	5.572 ha
Percentage ANB-domeinen met een goedgekeurd beheerplan	49 %
Aantal soortenbeschermingsplannen en -programma's in uitvoering	12
Aantal erkende Vogelopvangcentra	10
Aantal erkende regionale landschappen	17
Aantal erkende bosgroepen	19
Aantal erkende wildbeheerseenheden	183
Aantal bezoekerscentra	14
Totale oppervlakte in beheer bij het ANB:	79.204 ha
Totale oppervlakte domeinen in medebeheer	33.412 ha
- openbaar bos	23.445 ha
- militaire domeinen	9.967 ha
Totale oppervlakte in eigendom van het ANB	37.909 ha
Totale oppervlakte gecertificeerd bos	20.258 ha

Totaal aantal Jachtverloven en jachtvergunningen	12.027
Totaal aantal Visverloven	64.643
Processen-Verbaal opgemaakt in 2012	551
Volume hout dat jaarlijks wordt verkocht	222.872 m ³
Aantal erkende exploitanten en kopers van hout	320
Aantal zaadboomgaarden van ANB	80
Return ecosysteemdiensten ANB-domeinen	440-900 miljoen euro
Totale oppervlakte bos in Vlaanderen	185.686 ha
Erkende speelzones	499
INBO-adviezen	112

7. Financieel verslag

Kredieten

Bij de begrotingsaanpassing 2013 werden bijstellingen van de kredieten voorgesteld voor:

1. de realisatie van de IHD, met name de ondersteuning van de inrichtings- en beheerwerken die door de brede waaier van partners (erkende terreinbeherende verenigingen, vzw's, private partners, bosgroepen, e.a.) wordt uitgevoerd, alsook voor de ecohydrologische modellering
2. de schade door jachtwild en door beschermde soorten
3. de inhaalbeweging van de erkenning van de natuurreservaten
4. de operationalisering van de bevoegdheden inzake ziekten bij in het wild levende dieren
5. de beheersubsidies voor 800 ha extra te erkennen natuurreservaten i.f.v. de inhaalbeweging in het kader van de realisatie van de IHD

Deze voorgestelde bijstellingen werden niet gehonoreerd. Voor het honoreren van de beheersubsidies voor 800 ha extra te erkennen reservaten werd beslist tot een herschikking van 396 k.euro met compensatie op de investeringskredieten van het ANB.

Bij de begrotingsaanpassing werd beslist tot:

- een bijstelling van de lonen met + 953 k.euro waarin begrepen zitten de indexering, besparingen, sectoraal akkoord en endogene groei.
- een herschikking van in totaal 670 k.euro VEK voor de dringende tekorten aan VEK voor IT, wagens en studies met compensatie op de posten voor natuurinrichtingswerken en -studies.
- een herschikking van 941 k.euro VEK voor de correcte aanrekening van de overdracht van gronden van de VLM aan het ANB.
- een bijstelling van + 179 k.euro voor de ondersteuning van het Rivierpark Maasvallei.
- een overheveling van 100 k.euro naar het VITO voor de uitvoering referentietaken inzake IHD.
- een herschikking van 23 k.euro tussen de posten voor Lotto subsidies.
- de kredieten voor de verwerving van terreinen door het ANB werden met 3.696 k.euro in VAK en 3.384 k.euro in VEK verminderd, quasi volledig voor de compensatie van bijstellingen van andere uitgavenposten. Hiervan werd 500 k.euro aangewend voor een verhoging van de kredieten voor het uitoefenen van het recht van voorkoop. Er werd eenmalig 2.770 k.euro in VAK herschikt naar de kredieten van het Dep. LNE t.b.v. de ontwikkeling van de milieuvergunningendatabank. De kredieten werden met 27 k.euro verminderd voor personeelsbesparingen van het OC ANB en EV INBO. Er was een herschikking van 319 k.euro VEK voor de tekorten op de posten van wagens en machines.

Via kredieitherschikkingen tussen verschillende basisallocaties op eenzelfde begrotingsartikel, werden in de loop van 2013 noodzakelijke bijstellingen voor dringende tekorten op bepaalde uitgavenposten met interne compensatie binnen het betreffende begrotingsartikel doorgevoerd.

Ontvangsten

	Raming ontvangsten (k.euro)	Gerealiseerd (k.euro)	Gerealiseerd %
Algemene Uitgavenbegroting (AU)			
Verkoop investeringsgoederen, diverse terugbetalingen en schade voor ongevallen	155	84	54%
Bosbehoudbijdragen andere entiteiten Vlaamse overheid	0	6	100%
Bosbehoudbijdragen compensatie ontbossing	4600	3571	78%
Verkoop visverloven	930	1075	116%
EU-cofinancieringsbijdragen (Life, INTERREG, PDP, e.a.)	300	1713	571%
TOTAAL AU	5.985	6.449	108%
MINA fonds			
Verkoop jachtverloven en inschrijving jachtexamen	1.988	1.994	100%
Diverse ontvangsten	50	46	100%
TOTAAL MINA	2.038	2.041	100%

Uitgaven

Overzicht

	VAK (k.euro)	Benutting VAK %	VEK (k.euro)	Benutting VEK %
Apparaatskredieten				
Lonen	36.814	100%	36.814	100%
Werkingskosten	3.833	98%	4.471	94%
Totaal Apparaatskredieten	40.647	100%	41.285	99%
Algemene Uitgavenbegroting				
Werkingskosten	6.337	98%	6.758	100%
Natuurinrichting	3.582	100%	2.734	100%
Uitgaven begrotingsfondsen	6.108	77%	6.108	136%
Totaal AU (excl. VRK's)	9.919	99%	9.492	100%
MINA fonds				
Werkingskosten	52.373	100%	56.182	94%
Grondenbank VLM	2.500	100%	3.441	94%
Inrichting en beheer vereffenaar kort	3.882	100%	4.382	91%
TOTAAL MINA	58.775	100%	64.005	94%

Apparaatskredieten

Apparaatskredieten	
Lonen	VAK (k.euro)
Lonen, toelagen en vergoedingen	36.761
Totaal Lonen	36.761
Werkingskosten apparaatskredieten	VAK (k.euro)
Vorming, geneeskundig toezicht, wervingen, personeelswelzijn, reis- en verblijfkosten, energie, telefoon, bureaubenodigheden, verzekeringen, erelonen, gerechtskosten, druk-, kopieer- en verzendkosten	1.945
Schadevergoedingen aan derden	50
Vervanging dienstvoertuigen, uitrusting en meubilair	215
IT-infrastructuur, softwarelicenties, ondersteuning servers en netwerkopslag	744
Hard- en software	795
Totaal werkingskosten apparaatskredieten	3.749

Algemene uitgaven

Algemene uitgaven	
Werkingskosten Algemene uitgaven	VAK (k.euro)
Versterking draagvlak natuur	289
Brandstof, onderhoud wagens en machines, frisdrank, catering, beschermingskledij, uniformen, uitrusting en expertisecosten natuurinspectie	1743
Kennisopbouw Groen in de Stad en ondersteuning lokale besturen	
duurzaam geproduceerd hout	135
Vervanging kledij na slijtage	61
Subsidies verenigingen natuurbeheer, bosbouw, wildbeheer, faunabeheer	1.032
Ondersteuning erkende Vogelopvangcentra	69
Subsidies vinkenweek	23
Subsidies aankoop terreinen in reservaten	321
Subsidies bebossing, herbebossing, ecologische bosfunctie, openstelling en opmaak beheerplan, beheer voor privé-eigenaars	717

Subsidies bebossing, herbebossing, ecologische bosfunctie, openstelling en opmaak beheerplan, beheer voor openbare eigenaars	212
Laureaten projectoproep Groen in de Stad	522
Vervanging dienstvoertuigen, aankoop machines	915
Hard- en software	158
Totaal werkingskosten Algemene uitgaven	6.197

Natuurinrichting	
Natuurinrichting	VAK (k.euro)
Natuurinrichtingsprojecten in samenwerking met de Vlaamse Landmaatschappij	3.582
Totaal Natuurinrichting	3.582

Uitgaven van de begrotingsfondsen (boscompensatie, visserijfonds en EU-cofinanciering)MAC (k.euro)	
Projectoproep integrale bebossingsprojecten	231
Aankoopbeleid ANB bebossing	2.147
Werkingskosten ter ondersteuning van de visserijcommissies	860
Aanleg vispassages, natuurvriendelijke oevers en hengelsteigers	456
Projectcoördinatie, planvorming en beheerwerken van terreinen	556
Investeringsprojecten	468
Totaal Uitgaven van de begrotingsfondsen	4.718

MINA fonds

Werkingskosten MINA fonds	VAK (k.euro)
Studies en onderzoeksprojecten	3.385
Inrichting en beheer patrimonium ANB	8.732
Organisatie jachtexamen	140
Versterken van het draagvlak voor natuur	322
Werkingskosten projectoproep Vlaams fonds Tropisch bos	160
Groenjobs	1.328
Subsidies erkende natuurreservaten	6.884
Subsidies erkende vogelopvangcentra	350
Draagvlakverbreding natuur bij landbouwers	7
Beheersovereenkomst Sigma	30
Bijdrage organisatie Nacht van de Vleermuis	15
Ondersteuning Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer	35
Subsidies erkende regionale landschappen	1.870
Subsidies erkende wildbeheereenheden	245
Subsidies bosgroepen	2.944
Ondersteuning projecten Groen in de Stad	310
Ondersteuning bosklassen natuurvereniging Den Bunt	26
Schade door soorten	262
Schadeclaims duindecreten	23
Subsidie eenmalige inrichtingswerken in erkende natuurreservaten	156
Ondersteuning projecten bebossing landbouwgronden	327
Aankoopsubsidies terreinbeherende verenigingen	6.445
Uitbreiding patrimonium ANB	9.655
Inrichting ANB-domeinen	7.100
Aankopen machines	1.541
Totaal werkingskosten MINA fonds	52.292

Grondenbank VLM	VAK (k.euro)
Overdracht aan VLM voor de werking van de grondenbanken	2.500
Totaal Grondenbank VLM	2.500

Inrichting en beheer vereffenaar kort	VAK (k.euro)
Onroerende voorheffing	439
Onderhoudswerken, werkingskosten arbeiders	3.102
Kleine investeringen	128
Aankoop materieel en machines voor beheer	204
Totaal Inrichting en beheer vereffenaar kort	3.873

Foto's: Tom Linster, Marc Leten, Patrick Keirsebilck, Kris Buyse, Wim Van Lishout, Erwin Derous,
Evie Van Den Schoor, Kris Struyf, ANB, inverde